

El malalt imaginari

MOLIÈRE

Joseph Cannon

El malalt imaginari

MOLIERE

El malalt imaginari

Comedia en tres actes

(1673)

Posada en català
per Joseph Carner

Ningú podrà representar ni reimprimir aquesta obra sense permís del traductor.

Els comissionats y representants de la «Sociedad de Autores Españoles» son els encarregats de cobrar els drets de propietat.

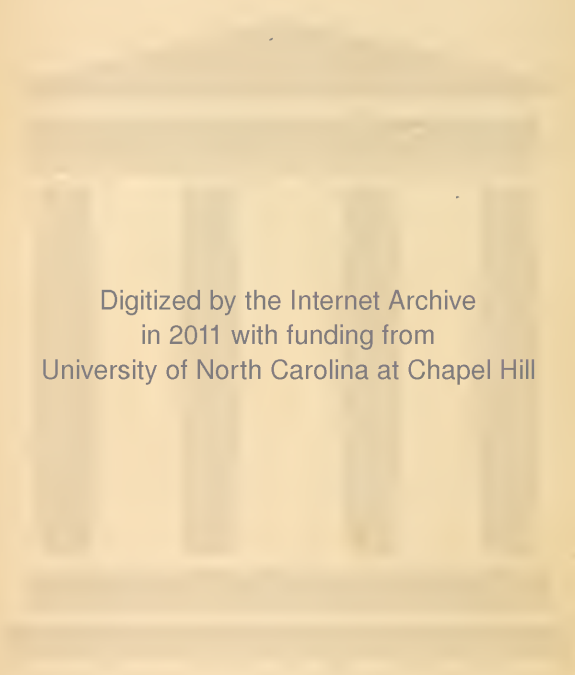
Està fet el dipòsit que marca la llei.

BARTOMEU BAXARIAS - EDITOR
Passatge de Mercader, 10, interior.
BARCELONA.—1909.

À l'amich — al metge exquisit

Dr. Homs y Papellada

*a qui el mateix Molière, finat
en la representació d'aquesta
obra (venjança de l'airat Esc-
culapi!) faria homenatge.*

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

PERSONATGES

- ARGAN, *malalt imaginari.*
BELINA, *sa segona muller.*
ANGELICA, *filla d'Argan.*
LLUISETA, *nena, germana d'Angèlica.*
BERAL, *germà d'Argan.*
CLEANT, *enamorat d'Angèlica.*
SENYOR DIAFOIRUS, *metge.*
TOMÁS DIAFOIRUS, *fill del senyor Diafoirus*
SENYOR PURGUEM, *metge.*
SENYOR OLORA, *apotecari.*
SENYOR BONAFE, *notari.*
TONETA, *criada d'Argan.*

LA ESCENA A PARIS

A la companyia de Molière, el paper d'Argan, fou jugat pel mateix autor; el d'Angèlica, per la senyoreta Molière; el de Lluisseta, per la petita Beauval; el de Cleant, pel senyor La Grange; el de Tomàs Diafoirus, pel senyor Beauval; y el de Toneta, per la senyoreta Beauval.

Joseph Fabra

ESCENA PRIMERA

ARGAN

(Assegut, té una taula al davant y compta ab fitxes les partides de son apotecari)

Tres y dos fan cinch, y cinch fan deu y deu fan vint. Tres y dos fan cinch. «Item, del día 24 un petit clisteri insinuatiu, preparatiu y emollient per amollir, humitejar y refrescar les entranyes del senyor Argan.» Lo que'm plau del meu apotecari senyor Olor, es que les seves partides son fetas ab tota cortesía. «Les entranyes del senyor Argan, trenta sous.» Sí; però, senyor Olor, no n'hi ha prou de ésser cortès; també cal ésser rasonable y no escanyar els clients. Trenta sous una lavativa! Bé, senyor Olor, bé! Quina vida si duraval! A les altres partides me poseu les lavatives a vint sous, y vint sous, en llenguatge d'apotecari, es com dir: —Vaja, posemho a deu.— Deu sous, deu, y s'ha acabat. «Item, del mateix día: un bon clisteri deterriu, compost ab catholicon doble, rheum, mel rosat y altres, segons la recepta, per estrenyinar, rentar y netejar el baix ventre del senyor Argan, trenta sous.» Cà barret; deu sous, senyor meu. «Item, del mateix día, a la tarde: un julep hepàtich soporatiu y somnífer, compost per fer dormir al senyor Argan, trenta cinch sous.» D'aquest no me'n queixo, perquè'm va fer dormir com un santet. «Item, del 25: una bona medicina purgativa y corroborativa, composta de canyafistola recenta ab senet levantí y altres, segons la recepta del se-

nyor Purguèm, per expulsar y evacuar la bilis del senyor Argan, quatre lliures.» Ah, senyor Olorà, això es massa, això es abusar d'un pobre malalt. El senyor Purguèm no ha receptat que jo pagui quatre lliures. Home de Déu, poseu, poseu tres lliures, si us plau. Vint y trenta sous. «Item, del mateix día: una pociò anodina y astringent per fer reposar el senyor Argan, trenta sous.» Deu sous, senyor Olorà. «Item, del 27: una bona medicina, composta per esperonar y llençar al defora las malas humors del senyor Argan, tres lliures.» Bé, vint y trenta sous; estich content de que us poseu a tò. «Item, del 28: una presa de xerigot classificat y edulcorat, per endolcir, lenificar, temperar y refrescar la sanch del senyor Argan, vint sous.» Bé, com si diguessim deu. «Item, una pociò cordial y preservativa, composta ab dotze grans de besart, aixarop de llimona y magrana, y altres, segons la recepta, cinch lliures.» Ah, senyor Olorà, poch a poch, si us plau; si ho aném fent aixís, ningú voldrà estar malalt; acontenteuvos ab quatre franchs. Vint y quaranta sous. Tres y dos fan cinch, y cinch fan deu y deu fan vint. Xeixanta tres lliures, quatre sous, sis diners. De manera que aquest mes he pres: una, dugues, tres, quatre, cinch, sis, set, vuit medicines. y una, dugues, tres, quatre, cinch, sis, set, vuit, nou, deu, onze y dotze lavatives; y l'altre mes hi havia dotze medicines y vint lavatives. No m'estranya, donchs, qu'aquest mes no'm trovi tant llatí com l'altre. Ho diré al senyor Purguèn, perque posi bon ordre en tot això. Veyàm, que'm llevin tot això d'aquí. (*Veyent que no ve ningú y que no hi ha cap criat a la cambra*). No hi ha ningú? Jo prou m'esclamo, però sempre m'han de deixar sol; no hi ha medi de retenirlos. (*Després d'haver sonat una campaneta qu'està sobre la taula*). No'm senten; la campaneta no fá prou soroll. Ninch, ninch,

ninch. (*Després d'haver sonat un altra vegada*).
 Debades. Ninch, ninch, ninch. (*Després de tor-
 narhi*). Semblen sorts! Toneta! Ninch, ninch,
 ninch. (*Després d'haver fet tot el renou que pot
 ab la campaneta*). Igual que si rès. Pècora, ber-
 ganta! Ninch, ninch, ninch. (*Veyent que enca-
 ra truca inutilment.*) Jo m'arboro! Ninch,
 ninch, ninch! Polissona! Que'ls diables se te
 enduguin! Es possible que abandoneu d'aques-
 ta manera un pobre malalt? Ninch, ninch,
 ninh! Això es horrorós! Ninch, ninch, ninch!
 Deu meu, me deixaràn morir aquí tot soll
 Ninch, ninch, ninch!

ESCENA II

ARGAN, TONETA

TONETA (*entrant*)

Ja va!

ARGAN

Ah, ribalda! Ah malehida!

TONETA

(*fent veure que s'ha donat un cop al cap*)

Vagi al diable el vostre neguit! Feu anar la
 gent tant adalerada, que m'he tustat el cap ab
 el cayre d'un finestró.

ARGAN (*irritat*)

Ah, grandíssima!

TONETA (*interrompent Argan*)

Ay!

ARGAN

Fa...

TONETA

Ay!

ARGAN

Fa una hora...

TONETA

Ay!

ARGAN

... que m'has deixat...

TONETA

Ay!

ARGAN

Calla, indigna, deixam renyarte.

TONETA

Si, si, are hi corro després del nyanyo que m'he fet.

ARGAN

M'has fet posar ronch, torsimanya!

TONETA

Y vos heu fet que'm badés el cap; tantseval; estem si fa o no fa, ja ho veyeu,

ARGAN

Com s'entén, mala pécora!

TONETA

Si'm renyeu, ploraré.

ARGAN

Deixarme, traidora...

TONETA

(tornant a interrompre a Argan)

Ay!

ARGAN

Qu'hem de fer, ribaldà?

TONETA

Ay!

ARGAN

Y are! De manera que no podré dar-me la satisfacció de renyarte?

TONETA

Renyeu tant com vulgueu; no hi ha inconvenient.

ARGAN

M'en prives, mala pècora, trencantme les oracions a cada instant.

TONETA

Si us doneu el gust de renyarme, es ben natural que jo per la meua part tingui el de plorar. Cadescú el seu gust; no es pas voler la mar y les arenes. Ay!

ARGAN

No hi haurà més remey; seràs servida. Treume, això berganta, treume aixó. (*Després d'haverse aixecat.*) La meua lavativa d'avuy, ha obrat bé?

TONETA

La vostra lavativa?

ARGAN

Si. Hi expelit força bilis?

TONETA

Ay, Senyor! no'n vuy saber res d'aquests negocis, no són per mí; el senyor Olorà es el que hi ha de ficar el nas, que per això el pagueu.

ARGAN

Penseu que aviat haig de pendre una taça de brou; ab això, mira que me'l tinguin apunt.

TONETA

El senyor Purguèm y el senyor Olorà hi fan la gran facecia ab vostra malaltia. Quina mina per ells! Els voldria preguntar quina malaltia teniu que necessita tants de remeys.

ARGAN

Calla, ignorant, no ets tu qui ha de sospesar les prescripcions de la medicina. Fes venir la meva filla Angèlica; li haig de dir quatre paraules.

TONETA

Mirèusela; ve cap aquí; ha endevinat el vostre pensament.

ESCENA III

ARGAN, ANGÉLICA, TONETA

ARGAN

Acosteuvos, Angèlica; veniu en bona hora; us volia parlar.

ANGÉLICA

Senyor, us escolto.

ARGAN

Ay! espereu. (A Toneta.) Deume'l bastó. Ja vinch desseguida.

TONETA

Aneu depressa, senyor, depressa. Aquest senyor Olorà ens ha ben llevada la tranquil·litat.

ESCENA IV

ANGÉLICA, TONETA

ANGÉLICA

Toneta!

TOEETA

Què?

ANGÉLICA

Guàytam 'una mica.

TONETA

Bé, ja us miro.

ANGÉLICA

Toneta!

TONETA

Be, vaja que tant Toneta!

ANGÉLICA

No endevines de que't vuy parlar?

TONETA

Me sembla que m'hi atanço; del nostre jove enamorat, perquè fa sis dies que parlem d'ell en totes les nostres converses, y sospireu si no'n podem parlar tothora.

ANGÉLICA

Ja que ho coneixes, perquè no ets tu la primera de parlar-men? Perque no m'estalvies la feyna de portarte cap aqueixa conversa?

TONETA

Oh, cada vegada'm preneu per mà; per més bona voluntat que jo tingui, sempre'm parseu al davant..

ANGÉLICA

Te confesso que no'm sabria estar de parlar-te d'ell, y que'l meu cor aprofita ab entusiasme tots els moments en que pot vessar les seves confidencies. Però digam, Toneta, condemnem l'afecte que li tinch?

TONETA

No hi ha tal cosa.

ANGÉLICA

Faig malament d'abandonarme a aqueixes dolces impresions?

TONETA

No he dit res d'això.

ANGÉLICA

Y voldries que fos insensible a les tendres protestes de l'ardenta passió qu'ell sent per mi?

TONETA

Qu'es cas!

ANGELICA

Digam, veyam, no't sembla, com a mi, que es alguna cosa del cel, algun efecte del destí, la aventura inesperada de la nostra coneixença?

TONETA

Sí.

ANGELICA

No troves que l'acció d'eixir en defensa meva, sense conèixem, es ben bé d'un home d'honor?

TONETA

Sí.

ANGELICA

Y que no's pot obrar més generosament?

TONETA

També.

ANGELICA

Y que ho va fer ab una gracia exquisida?

TONETA

Oh! sí.

ANGELICA

No trobes, Toneta, que ell es ayrós y ben plantat?

TONETA

Sens dubte.

ANGELICA

Que les seves converses y el seu accionat respiren noblesa?

TONETA

Seguríssim.

ANGELICA

Que no's pot imaginar res més apassionat que les coses que'm diu?

TONETA

Es cert.

ANGELICA

Y que no hi ha res més amohinós que la opressió que'm lliga, qu'ens impossibilita el tractar seguidament y parlar de la mutua adoració qu'ens ha inspirat el cel?

TONETA

Teniu rahó a cabaços.

ANGELICA

Però, pobre Toneta, digas, tu creus que só tan estimada com ell diu?

TONETA

Oh, oh! aquestes coses s'han de posar una mica a proba. Els gestos dels amants imiten molt bé la veritat; he vist molts còmichs d'aquesta niçaga.

ANGELICA

Ay, Toneta, què dius? Oh, d'aquella manera que parla, seria possible que no digués la veritat?

TONETA

Sigui com sigui, aviat hi veurem clar, y la resolució, que segons ens deya a la carta, havia prè de demanar la vostra mà, es una manera de conèixer aviat si es sincer o no. Vetaquí una galant prova d'amor.

ANGELICA

Ay Toneta, si aquest home m'enganya, en ma vida vuy creure ningú més.

TONETA

Heusaquí el vostre pare que ja torna.

ESCENA V

ARGAN, ANGELICA, TONETA

ARGAN

Donchs, filla meva, vaig a donarvos una nova que potser no esperaveu. Me demanen la vostra mà. Y are! Rieu? Es divertit, oy, parlar de casament? No hi ha res que faci tanta gracia a les noyes. Ah joventut, joventut! Segons veig, filla meva, no'm cal preguntarvos si us voleu casar.

ANGELICA

Mon pare, jo haig de fer tot lo que us plaugui manarme.

ARGAN

Estich content de tenir una filla tan obedienta. Llestos; quedeu promesa.

ANGELICA

Mon pare, jo'm conformaré cegament a la vostra voluntat.

ARGAN

La meva dòna, això es, la vostra marastra, volía que us tes esser monja, y a la vostra germaneta Lluisa també; sempre l'he vista encaterinada en això.

TONETA (*apart*)

Mireu la pobrica! ja té les seves rahons.

ARGAN

Ella no volía que's fes aquest casament, però jo m'he imposat, y he donat la meva paraula.

ANGÉLICA

Ay, pare meu, y que us estich agrahida per tanta bonesa!

TONETA

Verament, n'estich molt satisfeta; veusaquí lo més sensat qu'haureu fet en tota la vostra vida.

ARGAN

No he vist encare'l pretendent; però me diuhen que n'estaré gojós, y tu també.

ANGÉLICA

Aixís es, mon pare.

ARGAN

Còm! que l'has vist?

ANGÉLICA

Ja que'l vostre consentiment m'autorisa a obrirvos el meu cor, no us haig d'amagar que l'etzar ens feu coneixer fa sis dies, y que la demanda de la meva mà es un efecte de l'inclinació que desde el primer instant sentirem l'un per l'altre.

ARGAN

Això no m'ho digueren, però n'estich content; millor que hagi sigut d'aquesta manera. Diuhen que's un jove alt y ben plantat.

ANGÉLICA

Sí, pare meu.

ARGAN

Esbelt.

ANGÉLICA

Quin dubte té!

ARGAN

D'un ayre agradívol.

ANGÉLICA

Positivament.

ARGAN

De cara simpàtica.

ANGÉLICA

Molt simpàtica.

ARGAN

Xicot de seny y de bona familia.

ANGÉLICA

Ja ho crech!

ARGAN

Molt bona persona.

ANGÉLICA

La mellor del món.

ARGAN

Que parla molt bé'l grech y el llatí.

ANGÉLICA

Això sí que no ho sabía.

ARGAN

Y que d'aquí tres dies tindrà'l títol de metje.

ANGÉLICA

Ell, metge?

ARGAN

Sí. Que no t'ho ha dit?

ANGÉLICA

No, no; es estrany. Qui us ho ha dit a vos?

ARGAN

El senyor Purguèm.

ANGÉLICA

Que'l coneix, el senyor Purguèm?

ARGAN

Quines preguntes de fer! No l'ha de coneixer si li es nebot!

ANGÉLICA

Cleant, nebot del senyor Purguèm?

ARGAN

Que'm surts ara ab aquest Cleant! Parlèm del jove per qui fores demanada.

ANGÉLICA

Es clar que sí.

ARGAN

Bé, donchs, el que t'ha demanada es nebot del senyor Purguèm, y fill de son cunyat metge, el senyor Diafoirus, y aquest fill se diu Tomàs Diafoirus y no Cleant; y hem resolt el vostre matrimoni aquest dematí, el senyor Purguèm, el senyor Olorá, y jo; y aquest aspirant a gendre, demà son pare me'l vindrà a presentar. Que us passa? Us quedeu tota admirada!

ANGÉLICA

Mon pare, es qu'are veig que vos parlaveu d'una persona, y jo entenía que parlàveu de una altre.

TONETA

Còm, senyor, hauríau tingut de debò aquesta pensada estrafalaria? Ab tants diners com teniu voldríau casar la vostra filla ab un metge?

ARGAN

Sí. Y perquè t'hi has de ficar tu, sapastra, desvergonyida?

TONETA

Deu meu, poch a poch. Desseguida us en aneu cap els dicteris. Oh, es que no podèm rahonar plegats sense enrabiarnos! Vaja, parlèm ab tota la sanch freda. Digueu, si us plau, quina rahó teniu per fer aqueix casament?

ARGAN

La meva rahó es que veyentme xacrós y malalt, vull tenir gendre y parents metges, a fi de contar ab bones croces pels meus dolors, y trovar a la meva familia la deù dels remeys, consultes y prescripcions que'm son necessaris.

TONETA

Molt bé! Això es una rahól Veyeu si es bonich que la gent se parli ab amorositat. Però vaja, poseuvos la mà al cor y digueume una cosa: Que n'esteu de malalt?

ARGAN

Com s'enten, polissona! Si jo estich malalt, grandíssima!

TONETA

Bé, bé, vaja, sí, sí, senyor, esteu malalt; no'ns barallèm per això. Esteu molt malalt, d'acort, y fins més malalt dei que penseu; no hi ha remey. Però la vostra filla ha de voler un marit per ella, y com que no està malalta no cal donarli un metge.

ARGAN

Es per mi que li dono aquest metge, y una filla de bons sentiments ha d'estar molt satisfeta de casarse ab lo qu'es útil a la salut de son pare.

TONETA

Bé, senyor, voleu que us dongui un consell d'amiga?

ARGAN

Quin consell?

TONETA

Que no penseu més en aquest matrimoni.

ARGAN

Per quín motiu?

TONETA

Pel motiu de que la vostra filla no hi consentirà.

ARGAN

No hi consentirà?

TONETA

No.

ARGAN

La meva filla?

TONETA

La vostra filla. Us dirà que no n'ha de fer res del senyor Diafoirus ni del seu fill Tomàs Diafoirus, ni de tots els Diafoirus del món.

ARGAN

Jo si que'n tinch de fer. Ademès, el partit es més ventatjós de lo que us podeu pensar. El senyor Diafoirus té en Tomàs per hereu universal; y ademès, el senyor Purguèm, que no té dona ni criatures, li donarà tot lo seu si's fá aquest casament. Y el senyor Purguèm es ben bé home de vuit mil lliures de renda, ben bones.

TONETA

Que'n deu haver matada de gent per arribar a tenir tanta riquesa!

ARGAN

Vuit mil lliures de renda son alguna cosa, sense comptar ab els cabals del pare.

TONETA

Senyor, tot això està molt bé, molt rebé; però torno a la meva: trieuli un altre marit; ell no es nada perque li diguin senyora Diafoirus.

ARGAN

Y jo vuy qu'aixís sigui!

TONETA

Y are! No diheu això!

ARGAN

Cóm s'entén que no digui això?

TONETA

Y no!

ARGAN

Y per què no ho haig de dir?

TONETA

La gent dirà que no penseu ben bé lo que diheu.

ARGAN

Que diguin lo que vulguin; però jo us dich que vull qu'ella compleixi la paraula que jo he donada.

TONETA

Ca, estich segura que no ho fareu.

ARGAN

Jo sabré forçarli.

TONETA

Us dich que no ho farà.

ARGAN

Ho farà o la ficaré dintre un convent.

TONETA

Vos?

ARGAN

Sí.

TONETA

Estém ben posats!

ARGAN

Y per què has de dir «Estem ben posats!»?

TONETA

No li ficareu dintre un convent.

ARGAN

Que no la ficaré dintre un convent?

TONETA

No.

ARGAN

No?

TONETA

No.

ARGAN

Vetaquí un pas divertit! No ficaré la meva filla dintre un convent si'm dona la gana.

TONETA

Us dich que no.

ARGAN

Y qui me'n privarà?

TONETA

Vos mateix.

ARGAN

Jo?

TONETA

Sí. No tindreu cor per ferho.

ARGAN

En tindré.

TONETA

Esteu de bon humor.

ARGAN

No estich de bon humor.

TONETA

Us invadirà la tendresa paternal.

ARGAN

No m'invadirà.

TONETA

Una llagrimeta o dugues, dos brassos lletsats al coll, un «pare meu, tan bufò!» pronunciat ab tendresa, y n'hi haurà prou per comoureus.

ARGAN

Tot serà inútil.

TONETA

No, no.

ARGAN

Us dich que no'm deixaré dominar.

TONETA

Ja ho veurém!

ARGAN

No ho digueu això de que ja ho veurèm.

TONETA

Deu meu, si jo us coneix! El vostre natural es bò.

ARGAN (*enfurimat*)

No hi ha tal aca, y soch dolent quan me dona la gana.

TONETA

Ab dolcesa, senyor, que no us recordàveu de que esteu malalt.

ARGAN

Li mano terminantment que's disposi a pendre el marit que jo dich.

TONETA

Y jo li prohibeixo terminantment una cosa semblant.

ARGAN

A quin punt hem arribat? quina audacia es aquesta, qu'una criada desvergonyida parli així davant del seu amo?

TONETA

Quan l'amo no pensa lo que fa, una criada de seny té'l dret de posar les coses a tò.

ARGAN (*corrent cap a Toneta*)

Ah insolent, ja t'espavilaré!

TONETA

(*evitant l'atach d'Argan y posant la cadira entre ell y ella*)

Es dever meu oposarme a les coses que us poden deshonrar.

ARGAN

(*corrent vers Toneta a l'entorn de la cadira ab el bastó*)

Vina, vina, ja t'ensenyaré a parlar!

TONETA

(*corrent cap al cantó hont no estigui Argan*)

Me preocupo, perquè es el meu dever, de que no feu bogeries.

ARGAN (*mateix joch*)

Renoca!

TONETA (*mateix joch*)

No, may consentiré en que's fassin aquestes noces.

ARGAN (*m. j.*)

Torsimanya!

TONETA (*m. j.*)

No vuy que's casi ab vostre Tomás Diafoirus.

ARGAN (*m. j.*)

Órreal!

TONETA (*m. j.*)

Y m'obehirà més aviat a mi que no pas a vos.

ARGAN (*aturantse*)

Angèlica, no'm vols aturar aquesta desvergonyida?

ANGELICA

Ay pare, que us posareu molt pitjor!

ARGAN (*a Angélica*)

Si no la atures, té malehiré.

TONETA (*anantsen*)

Y jo la deshereto si us obeheix.

ARGAN (*enfonsantse a la cadira*)

Ay, ay! no puch més. Me faran morir!

ESCENA VI

BELINA, ARGAN

ARGAN

Ay, dòna meva, atanceuvos!

BELINA

Què teniu, pobre marit meu?

ARGAN

Veniu, veniu a socórrem!

BELINA

Què passa, què passa, fillet meu?

ARGAN

Amor meu!

BELINA

Amoret meu!

ARGAN

M'acaben d'enfurismar.

BELINA

Ay pobre maridet meu! Y donchs com es estat?

ARGAN

La vostra malehida Toneta esigué més insolent que may.

BELINA

No us apassioneu aixís.

ARGAN

M'ha fet enrabiari, amiga meva.

BELINA

Calma, fillet meu.

ARGAN

S'ha oposat ben bé una hora a les coses que jo vull.

BELINA

Calma, amor meu.

ARGAN

Ha tingut l'aplom de dirme que no estich malalt.

BELINA

Es una impertinenta.

ARGAN

Ja ho veyeu, coret meu, lo que ha passat.

BELINA

Sí, coret meu, ella té tota la culpa.

ARGAN

Amor meu, aquesta pocavergonya'm farà morir.

BELINA

Vaja, no sigueu aixís.

ARGAN

Ella es causa de la bilis que ja faig.

BELINA

No us enfadeu d'aquesta manera.

ARGAN

Y ja fa una pila de temps que us dich que li doneu comiat.

BELINA

Déu meu! No hi ha criats y criades ab qui's pugui viure en pau, fillet meu. Estem obligats a sofrir les seves males qualitats a cambi de les bones. La Toneta es acurada, aixerida, diligent y sobretot fiada, y ja sabeu que are cal anar ab grans precaucions per ágar gent nova. Toneta! Toneta!

ESCENA VII

ARGAN, BELINA, TONETA

TONETA

Senyora.

BELINA

Perquè feu enfadar el meu marit?

TONETA (*ab molta mel*)

Jo, senyora! Ay, no sé pas de que se les heu; jo no penso més que en complàurels a tots.

ARGAN

Ah traydora!

TONETA

Ens ha dit que volia casar la seva filla ab el fill del senyor Diafoirus; jo lí he respost que trobava el partit ventatjós per la senyoreta; però que'm semblava que valdria més ficarla al convent.

BELINA

No hi ha gran mal en haver dit això, y trobo que pensa ab molt de seny.

ARGAN

Ah, amor meu! còm us la podeu creure! Es una dona perversa; m'ha dit cent insolencies.

BELINA

Bé, bé, ja us crech, amich meu. Vaja, assere-neuvos. Escolteu, Toneta: si torneu a fer enfadar el meu marit us daré comiat. Deume la manta folrada y els coixins, que'l posaré ben posat a la cadira. Esteu no sé còm. Fiqueuvos el casquet fins que caigui damunt de les orelles; no hi ha res que refredi tant com pendre l'ayre per les orelles.

ARGAN

Amor meu, us estich ben agrahit del esment
ab que m'assistiu.

BELINA

(arreglant els coixins al entorn d'Argan)

Aixequevos que us posaré aquest coixí
sota vostre. Aquest per repenjarvos y aquest a
l'altre banda. Aquest darrera vostre esquena,
y aquest altre per sostenirvos el cap.

TONETA

(posantli rudament un coixí sobre'l cap)

Y aquest per guardarvos de la serena.

ARGAN

(tirant els coixins a Toneta que fuig):

Ah, berganta, me vols ofegar!

ESCENA VIII

ARGAN, BELINA

BELINA

Vaja, vaja, què passa?

ARGAN

(cayent aplomat a la cadira)

Ay, no puch més!

BELINA

Perquè us enfadeu aixís? Ella fa tot lo que
hi sab.

ARGAN

Amor meu, no coneixeu la malícia d'aquei-
xa trapacera. Ayl estich completament fora
de mí, y caldràn més de vuyt medecines y
dotze lavatives per reparar tot això.

BELINA

Bé, bé, amor meu, calmevos una mica.

ARGAN

Amor meu, sou el meu únich conçol.

BELINA

Pobre fillet meu!

ARGAN

Jo, per agrahirvos tot lo que pugui l'amor que'm duheu, com ja us he dit altres vegades; coret meu, vull fer testament.

BELINA

Ay, amor meu, us prego que no parlèm de aquestes coses; no podría resistir semblant idea; el sol mot de testament me fà escruixir.

ARGAN

Us havia dit que parlessiu d'aquest afer al vostre notari.

BELINA

Es allà dins, qu'ha vingut ab mi.

ARGAN

Donchs feulo entrar, amor meu.

BELINA

Ay, maridet meu, quan una pobre dona estima bé el seu home no està d'humor per res d'això.

ESCENA IX

SENYOR BONAFE, BELINA, ARGAN

ARGAN

Acosteuvos, senyor Bonafé, acosteuvos. Preneu una cadira, si us plau. La meva dona m'ha dit, senyor, qu'erau un home molt de bé; y molt servidor, y jo li he encarregat que us parlés per un testament que vuy fer.

BELINA

Ay! Jo no soch capaça de parlar de aquestes coses.

BONAFÉ

Senyor, m'ha explicat les vostres intencions y el determini qu'heu pres envers ella, y us haig de dir sobre aquest punt que no podeu donar res a la vostra muller per testament.

ARGAN

Y això cóm es?

BONAFÉ

El dret consuetudinari no ho accepta. Si estessiu en país de dret escrit, podriau ferho; mes a París y en els païssos de dret consuetudinari, al menys en la major part, està prohibit; la disposició fora nul·la. Tota la lliberalitat que home y dona units per casament poden ferse l'un a l'altre, es un dò mutual *inter vivos*; y encara cal que no hagi fills, sigui dels dos esposos, sigui d'un d'ells, a l'época en que mori el primer dels contrahents.

ARGAN

Vetaquí una consuetut ben impertinenta, això de que marit no pugui deixar res a una dona que l'estima ab tendresa y l'assisteix ab un esment qu'es una cosa de no dir! Tinch ganes de consultar el meu advocat per veure si's troba una sortida.

BONAFÉ

No s'ha d'anar anar als advocats; perque solen ser severs en aquest punt, y s'imaginem que es un gran crim qu'un hom disposi dels seus bens defraudant la ley; son gent dificultosa y ignoren les circonvolucions de la conciencia. Hi ha altres persones a consultar que s'acomoden més a la realitat de la vida, que tenen expedients per passar dolçament demunt de la ley y convertir en just lo qu'es il·lícit; que saben

aplanar les dificultats d'un afer y troben medis d'eludir el dret consuetudinari, proporcionant alguna ventatja indirecta. Si no's fes aixís, pobres de nosaltres! Hi ha d'haver facilitat per tot; d'altra manera no fariem may res y jo no donaria un sou de nostra professió.

ARGAN

Senyor Bonafè, ja m'havía dit la meva dona qu'erau una persona molt llesta y molt honorable. Cóm puch ferho, si us plau, per donarli els meus bens y frustrar els meus fills?

BONAFÉ

Cóm podeu ferho? Podeu escullir suaument un amich íntim de la vostra muller, al qual donareu en bona forma tot lo que podreu en el vostre testament; y aqueix amich, després, ho donarà tot a la vostra dona. Podeu, ademés, contractar un gran nombre d'obligacions que no siguin suspectes, a profit de diferents acreedors, qui prestaràn llurs noms a la vostra muller, posant en ses mans una declaració de que lo qu'han fet no'ha sigut més que per ferli servey. Podeu també, mentres esteu en vida, posar entre ses mans diner o bitllets que tingueu pagables al portador.

BELINA

Deu meu! No cal que us atormenteu tant per tot això. Si vos me manqueu, fillet, no vuy romandre en aquest món.

ARGAN

Amor meu!

BELINA

Sí, fillet meu, si fos tan dissortada que us perdés...

ARGAN

Dona meva estimada!

BELINA

Avorriria la vida.

ARGAN

Amor meu!

BELINA

Y seguiria els vostres passos porque veges-siu la tendresa que m'inspireu.

ARGAN

Amor meu, me fendiu el cor! Us prego que us conçoieu.

BONAFE (*a Angélica*)

Aquestes llàgrimes son fora de lloch; encara no estém en aqueixos estrells.

BELINA

Ah, senyor! no sabeu lo qu'es estimar un marit ab frenesí.

ARGAN

Amor meu, cal fer el meu testament de la manera que diu el senyor; mes per precaució vuy posar a les vostres mans vint mil franchs en or, qu'estàn al sostre de la meva alcoba; y dos bitllets al portador; l'un me'l deu el senyor Damon y l'altre el senyor Geràn.

BELINA

No, no, no; no vuy rès de això. Ay!... Quant diheu que hi ha a la vostra alcoba?

ARGAN

Vint mil franchs, amor meu.

BELINA

Per amor de Deu, no'm parieu d'interessos. ¡Ay!... De quant son els dos bitllets?

ARGAN

Amor meu, l'un de quatre mil franchs y l'altre de sis.

BELINA

Tots els tresors del món no son rès al costat vostre.

BONAFE

Voleu que'ns hi posém a fer el testament?

ARGAN

Sí, senyor; però estarém millor en el meu despatx. Amor meu, conduhume, si us plau.

BELINA

Aném, fillet meu.

ESCENA X

ANGÉLICA Y TONETA

TONETA

Vètels allà ab un notari. He sentit parlar de testament. La vostra marastra no dorm. Sens dubte està empenyent al vostre pare a una conspiració contra els vostres interessos.

ANGÉLICA

Que disposi dels seus béns com li plagui mentres no disposi del meu cor. Ja veus, Toneta, ab quina violència tiren plans sobre la meva sort; per caritat, no m'abandonis en aquesta situació tan enguniosa.

TONETA

Jo abandonarvos! Més m'estimaria finir. Per més que la vostra marastra me faci confidencies y me vulgui entrenar en els seus interessos, en ma vida l'he poguda sofrir, y sempre só estada de la vostra banda. Deixeume fer; me valdré de tot lo imaginable pel vostre servey. Mes, per servirvos ab millor resultat,

vuy mudar les armes, amagar el zel que m'inspireu, y fényer qu'entro a les mires del vostre pare y la vostra marastra.

ANGÈLICA

Per amor de Deu, fes per manera de que en Cleant sigui avisat de les noccs que's preparen.

TONETA

No puch vàldrem de ningú per aquest ofici si no es del vell usurer Putxinelli, mon enamorat; això'm costarà algunes paraules dolces que bellament me fareu dir. Lo qu'es avuy ja es massa tart, mes demà a primera hora, l'enviaré a cercar, y estarà encisat de...

ESCENA XI

BELINA *dintre*, ANGÈLICA, TONETA

BELINA

Toneta!

TONETA

M'han cridat. Bona nit. Descanseu en mí.

ACTE SEGON

ESCENA PRIMERA.

CLEANT, TONETA

TONETA (*no reconeixent Cleant*)

Què demaneu, senyor?

CLEANT

Què demano?

TONETA

Ah, ah, sou vos! Quína sorpresa! Com heu arriuat fins aquí?

CLEANT

Vinch a saber el meu destí, a parlar ab la amable Angèlica, a consultar els sentiments de son cor y a demanarli quines resolucions ha prèts davant d'aqueixes noces fatals que m'anunciaren.

TONETA

Sí, però no se li enrahona com de punt en blanch a Angèlica, calen misteris; ja us han dit lo estretament qu'està guardada; no la deixen sortir ni conversar ab ningú; calgué la curiositat d'una vella tía perquè ens permetessin la llibertat d'anar a aquella comedia que dongué lloch a la naixença de vostra passió; y encare, totduna que forem a casa haguarem de romandre tivades y silencioses.

CLEANT

Bé; per això jo no vinch aquí com a Cleant y com a enamorat d'ella, sino com a amich del seu mestre de musica, del qual he obtingut llicencia per dir qu'ell m'envia en son lloch.

TONETA

Heusaquí son pare. Retireuvos una mica; deixeu que li digui qu'heu arriuat.

ESCENA II

ARGAN, TONETA

ARGAN

(creyentse sol y sense veure a Toneta)

El senyor Purguèm m'ha dit que al dematí me passegés per la cambra dotze vegades amunt y dotze vegades avall, però m'he oblidat de preguntarli si es de llarch a llarch o d'ample a ample.

TONETA

Senyor, hi ha un...

ARGAN

Parla baix, bigarda; m'estremeixes tot el cervell, y no pensas en que s'ha d'anar ab lentitut y mesura ab un malalt.

TONETA

Volía dirvos, senyor...

ARGAN

Parla baix, te dich!

TONETA

Senyor... *(Fa veure qu'enrahona)*

ARGAN

Què?

TONETA

Us dich que... *(Torna a fer veure qu'enrahona)*.

ARGAN

Què dius?

TONETA

Dich que hi ha un home que us vol parlar.

ARGAN

Que vingui. (*Toneta fa a Cleant senyal d'avençar*).

ESCENA III

ARGAN, CLEANT, TONETA

CLEANT

Senyor...

TONETA

No parleu tan alt, qu'estremiríeu el cervell del senyor.

CLEANT

Senyor, estich content de veureus a peu dret y de trobarvos millor.

TONETA (*fingint esser enrabiada*)

Còm s'enten! Trobarlo millor! Es fals. El senyor sempre segueix malament.

CLEANT

He sentit dir que'l senyor havia experimentat milloria, y, en efecte, trovo que fa bona cara.

TONETA

Què voleu dir ab això de la bona cara? El senyor la fa molt dolenta, y son uns oloratupins els que us han dit qu'es trobava millor. May es estat tan malament.

ARGAN

Te rahó.

TONETA

Ell camina, dorm, menja y beu igual que'ls altres, però això no obsta perquè no estigui molt malalt.

ARGAN

Es veritat.

CLEANT

Senyor, aqueixes noves me desesperen. Vinch de part del mestre de cant de la vostra filla, qui s'ha vist obligat a eixir a fora uns quants dies, y com soch el seu íntim amich m'envia a son lloch per continuar les seves lliçons, per la temença de que una interrupció fes oblidar a la senyoreta lo que ja té après.

ARGAN

Molt bé. (A *Taneta*). Crideu Angèlica.

TONETA

Crech, senyor, que fóra millor conduhir el senyor fins a la seva cambra.

ARGAN

No; feula venir.

TONETA

No podrà darli la lliçó ab comoditat si no's veuhen privadament.

ARGAN

Que sí, que sí.

TONETA

Senyor, no faràn més qu'encaparrarvos; y un no res us con mou en aqueix estat en que us troveu, y us estremeix el cervell.

ARGAN

No, no; me plau la musica y m'agradarà força que... Ah, ja es aquí. (A *Toneta*) Ves a veure si la meva dòna està vestida.

ESCENA IV

ARGAN, ANGÉLICA, CLEANT

ARGAN

Veniu filla meva; el vostre mestre de música se n'és anat a fòra, y en lloch d'ell vé un amich seu a darvos la lliçó.

ANGELICA (*reconeixent Cleant*)

Déu meu!

ARGAN

Què és això? A què vé aquesta sorpresa?

ANGÉLICA

Es que...

ARGAN

Còm! Què és lo que us sobressalta d'aquesta manera?

ANGÉLICA

Mon pare, es que m'ha passat una aventura sorprenent.

ARGAN

Quina?

ANGÉLICA

Aquesta nit he somniat que'm trobava en el maldecap més gran del món, y que una persona exactament igual a n'aquest senyor se m'és presentada y li he demanat auxili, y m'ha vingut a treure de la pena que passava. Gran és estada la meva sorpresa al veure inopinadament, quan arribo, lo que tota la nit he tingut al magí.

CLEANT

No's pot pas judicar malhaurat el qui ocupa el vostre pensament ja en estat de somni, ja de

vetlla; gran seria, a fe, la meva benhaurança si estiguessiu en alguna pena que us pogués foragitar; faria tots els esforços per...

ESCENA V

ARGAN, ANGELICA, CLEANT, TONETA

TONETA

En bona fe, senyor, are soch de la vostra opinió, y'm desdich de tot lo que ahir deya. Heusaquí el senyor Diafoirus pare y el senyor Diafoirus fill que venen a visitarvos. Veureu el donzell més ben plantat y més subtil del món. No més ha dit dugues paraules y m'ha meravellat; la vostra filla's quedarà encantada.

ARGAN

(a Cleant que fa com si se'n volgués anar)

No us en aneu, senyor. Es que caso la meva filla, y està per arribar el seu promès; que ella no ha vist encare.

CLEANT

Es honorarme molt senyor, el ferme testimoni d'una entrevista tan agradable.

ARGAN

Ell és fill d'un metge molt traçut. Les nocces se faran d'aquí a quatre dies.

CLEANT

Molt bé.

ARGAN

Feu la mercè d'avisarho al mestre de musica, perquè assisteixi al casament.

CLEANT

No me n'oblidaré.

ARGAN

Us prego que vos també hi vingueu.

CLEANT

Me feu molt honor.

TONETA

Vaja, esteu a punt? Aquí els teniu.

ESCENA VI

SENYOR DIAFOIRUS, TOMÀS DIAFOIRUS, ARGAN,
ANGELICA, CLEANT, TONETA, LACAYS

ARGAN

*(posantse la mà al casquet sense llevàrsel)*Senyor, el senyor Purguèm m'ha prohibit
que descobrís el meu cap. Sou del ofici, y per
lo tant ja compreneu els efectes funestos que'n
resultarien.

SENYOR DIAFOIRUS

Aquí venim, senyor,

ARGAN

Ab molta joia, rebo

SENYOR DIAFOIRUS

Mon fill Tomàs y jo

ARGAN

L'honor que'm feu,

SENYOR DIAFOIRUS

Per testimoniavos, senyor,

ARGAN

Y hauria desitjat.

SENYOR DIAFOIRUS

L'extasi en que'ns trobem

ARGAN

Poder anar a casa vostra.

SENYOR DIAFOIRUS

Per la mercè que'ns feu,

ARGAN

Per donàrvosen segurança.

SENYOR DIAFOIRUS

Admetentnos aixís

ARGAN

Però ja sabeu

SENYOR DIAFOIRUS

Al gran honor

ARGAN

Lo que es un pobre malalt

SENYOR DIAFOIRUS

De la vostra aliança;

ARGAN

Que no pot fer altra cosa

SENYOR DIAFOIRUS

Y a assegurarvos

ARGAN

Que dirvos aquí

SENYOR DIAFOIRUS

Que en les coses que dependran de la nostra
professió

ARGAN

Que cercarà totes les ocasions

SENYOR DIAFOIRUS

Com en totes les demés,

ARGAN

De fervos conèixer, senyor,

SENYOR DIAFOIRUS

Sempre estarem apunt, senyor,

ARGAN

Que està sempre al vostre servey.

SENYOR DIAFOIRUS

Per testimoniarnos nostre zel. (*A son fill.*)
Vaja, Tomàs, avenceu. Feu el vostre rendivú.

TOMAS (*al senyor Diafoirus*)

Convé que comenci pel pare, oy?

SENYOR DIAFOIRUS

Sí.

TOMÁS (*a Argan*)

Senyor, vinch a saludar, reconèixer, estimar y reverenciar en vos un segon pare, però un segon pare al qual goso dir que'm trobo més obligat que al primer. El primer m'ha engendrat, però vos m'heu escullit. Ell m'ha rebut per necessitat, vos m'heu acceptat per gracia. Lo que tinch d'ell es una obra del seu cos, però lo que tinch de vos es una obra de la vostra voluntat, y aytant com les facultats espirituals estan al demunt de les corporals, aytant vos dech y aytant estimo preciosa aquesta futura filiació, de la qual vinch avuy a donarnos anticipadament molt humils y molt respectuoses mercès.

TONETA

Visquen els colegis d'ahont ixen homes tan destres.

TOMÁS (*al senyor Diafoirus*)

Ha anat bé, pare?

SENYOR DIAFOIRUS

Optime.

ARGAN (*a Angèlica*)

Angèlica, saludeu el senyor.

TOMÁS (*a Angèlica*)

Senyora, és ab justícia que jo puch anomenarnos mare, perquè...

ARGAN (*a Tomàs*)

No parleu ab la meva dóna, sinó ab la meva filla.

TOMÁS

Donchs ahont és?

ARGAN

Ja vindrà.

TOMÁS

Pare, esperaré que arribi?

SENYOR DIAFOIRUS

Mentrestant saludeu la senyoreta.

TOMÁS

Senyoreta, la estatua de Memnon donava un sò armoniós quan la il·luminaven els raigs del sol; de la mateixa manera me sento animat d'un suau transport a la aparició del sol de la vostra bellesa; y aixís com els naturalistes remarquen que la flor anomenada giraçol se tomba continuament vers l'astre del dia, aixís el meu cor desde ara endavant s'inclinarà sempre vers els astres resplendents dels vostres ulls adorables que seran mon únich pol. Permeteu, donchs, senyoreta, que pengi avuy al altar dels vostres encisos l'ofrena d'aqueix cor que no demana ni ambiciona altra gloria que la d'esser per tota la vida, senyoreta, el de vostre molt humil, molt obedient y molt fidel servidor y marit.

TONETA

Vetaquí el qu'es estudiar; s'aprenen a dir coses boniques.

ARGAN (*a Cleant*)

Què m'en diheu d'això?

CLEANT

Que aquest senyor fa maravelles y que si es tan bon metge com bon orador serà una vera delicia figurar entre sos malalts.

TONETA

No hi ha dubte; fora un cas verament excepcional si fes curacions tan belles com els seus discursos.

ARGAN

Vaja porteume desseguida la cadira de braços Cadires per tothom. (*Els lacays donen cadires.*) Seyeu aquí, filla meva. (*Al senyor Diafoirus.*) Ja veyeu, senyor, que tothom admira el vostre fill; sou ben ditxós de tenir un hereu com aquest.

SENYOR DIAFOIRUS

Senyor, no es perquè jo sigui el seu pare, més puch dir bellament que tinch motius d'estarne satisfet y que tots els que'l veuen diuen qu'es un troç de pà. May ha tingut l'imaginació molt viva, ni aquell genit guspirejant que posseheixen alguns: mes precisament es perxò que sempre hi augurat bé de sa judiciaria, qualitat que es requerida per l'exercici del nostre art. Quan era petit may havia estat lo que's diu trapacer y esparvillat; sempre se'l veyia suau, placèvol y taciturn, sense dir may una paraula, sense jugar may a n'aixó que'n diuen jochs de quixalla. Varem tenir mil y un treballs per ensenyarli a llegir; tenia nou anys que encara no coneixia les lletres. Molt bé,—deya jo a dintre meu—els arbres tardans són els que donen els millors fruyts. Costa més de gravar en el marbre que en la sorra, però les coses s'hi conserven per més temps; aqueixa lentitut en anar comprenent, aqueixa pesantor d'imaginació, són la senyal d'un sentit comú infal·lible. Quan el vaig enviar a estudi va patir molt, però ell sirgava, sirgava, y els seus mestres me llohaven tothora l'assiduitat de son treball. A la fi, a copia de maldar es arribat gloriosament a tenir les seves llicencies, y puch dir sense vanitat que en els dos anys que sèu en els

banchs, no hi ha candidat que hagi fet més soroll, que en totes les disputes de nostra escola s'hi ha fet temible, y no passa acte ahont ell no's posi a argumentar, costi lo que costi, per la proposició contraria. Es ferm en la discussió, s'aguanta de valent en els seus principis, no abandona may la seva opinió y va seguint un rahonament fins als últims recons de la llògica. Però lo que m'agrada d'ell sobre tot, y lo que'l fa ben semblant a mi, es que s'atén cegament a les opinions dels antichs, y que may ha volgut escoltar les rahons y experimentacions dels pretinguts descobriments del nostre sigle en lo que pertany a la circulació de la sang, y altres manies per l'istil.

THOMÁS

(llevantse de la butxaca una gran tesi enrotllada y presentantla a Angélica)

Contra els circuladors he sostingut una tesi, qu'ab el permís del senyor (*saluda a Argan*) m'atrevesch a presentar a la senyoreta Angélica com un homenatge que li dech de les primícies del meu esperit.

ANGELICA

Senyor, això seria per mí un destorb inútil; no soch entesa en res d'això.

TONETA (*prenent la tesi*)

Doneu, doneu; sempre val la pena, pel niot que hi hà; servirà per adornar la nostra cambra.

TOMAS

(saludant un altre cop Argan)

Y també, ab el permís del senyor, us invito a que vingueu a veure un d'aquets dies, com a divertiment, la dissecció d'una dòna, sobre lo qual me toca rahonar.

TONETA

Es ben agradívol el divertiment. N'hi hi ha

que fan jugar comedies per gaubançada llurs estimades; mes oferir una disecció, esquelcom de una major galanteria.

SENYOR DIAFOIRUS

Ademés, en quan a les condicions requerides pel matrimoni y la propagació, jo us asseguro que ell, segons les regles de nostres doctors, es verament perfecta; que posseheix en un grau lloable la necessaria virtut, y que compta ab el temperament que cal per determinar la naixença d'infants equilibrats.

ARGAN

No era el vostre intent, senyor Diafoirus, empenyer el vostre fill a la cort, y procurarli un càrrech de metje?

SENYOR DIAFOIRUS

Si us haig de parlar ab franquesa, l'exercici de la nostra professió aprop dels poderosos, no m'ha semblat jamay ben agradívol. Sempre he trobat que per nosaltres valia més quedarnos ab el públich corrent. El públich no es pas inquietador; un hom no ha de respondre dels seus actes a ningú, y mentres segueixi la corrent de les regles del art, cal que s'encaparrí per tot lo que pugui esdevenir. Pero ab els cortesans es molt enutjós això de que, quan arriuen a estar malalts, volen de totes passes que llurs metjes els goreixin.

TONETA

Es divertit! Son ben impertinents de voler que vosaltres, senyors metjes, el goriu! No sou a vora d'ells per una cosa semblant; no més hi sou per rebre els vostres honoraris y dictar vostres remeys; son ells que s'han de gorir, si poden.

SENYOR DIAFOIRUS

Es veritat. La nostra obligació es no més de sotmetre a la gent a les regles establertes.

ARGAN (*a Cleant*)

Senyor, feu cantar una mica la meva filla
devant d'aquestos senyors.

CLEANT

Senyor Argan, esperava les vostres ordens, y
se m'ha ocurregut que pel vostre divertiment
podria cantar ab la senyoreta una escena d'una
petita ópera estrenada fa poch. (*A Angélica,*
donantli un paper). Teniu; aquesta es la vostra
part.

ANGÉLICA

Però...

CLEANT

(*en veu baixa, a Angélica*)

No us hi negueu, si us plau, y deixeu que
us fasi entendre lo qu'es la escena qu'hem de
cantar. (*Alt*). No tinch pas una bella veu pel
cant; però n'hi haurà prou ab que'm sentiu, y
ja tindreu la bondat d'excusarme per la neces-
sitat en que'm trobo de fer cantar la senyoreta.

ARGAN

Son bonichs els versos?

CLEANT

Se tracta propiament d'una petita ópera
improvisada. La escena es senzilla, la melodia
trivial; se tracta senzillament de dugues perso-
nes que cantan com bonament se'ls acut y
conversen sense preparació.

ARGAN

Molt bé, escoltem.

CLEANT

Heusaquí l'argument de la escena. Un pas-
tor estava atent a les belieses d'un espectacle
qu'acabava de començar quan fou arrencat a
sa atenció per un renou que va sentir a la
vora. Se gira, y veu un brutal que dirigia pa-

raules insolentes a una pastora. Desseguida prengué a son càrrech la defensa d'un sexe a qui tots els homes deuen homenatge; y després d'haver donat al brutal el càstich de la seva insolencia anà cap a la pastora y vegé una tendre donzella qui ab els ulls més hermosos que'l pastor hagués vistos may versava llàgrimes que al pastor li semblaren les més hermoses del món. Va pendre cura d'aturar aquelles llàgrimes que trobava tan hermoses; y l'amable pastora, al mateix temps, no deixava de remerciarlo per son lleuger servey, però d'una manera tan encisadora, tan tendra y apassionada que'l pastor se'n sentía penetrat; y cada mot, cada esguart eren una sageta de flames que li atravessava'l cor. D'aquella primera mirada, d'aquell primer moment, s'en emportà a casa seva tot lo que un amor de molts anys pot tenir de més violent. Fa tot lo que pot per tornar a gaudir la visió de la qual conserva tan cara memoria, però la vida retirada y lligada de la seva pastora li impideix tots els medis. La violencia de la passió resol el pastor a demanar la mà de l'adorable bellesa. Però al mateix temps avisen al pastor que'l pare de la hermosa jove ha resolt casarla ab un altre y que tot se disposa per celebrar la cerimonia nupcial. Judiqueu quína ferida tan pel trist pastor! La seva passió, ja desesperada, li fa trobar un medi d'introduhirse a casa de sa pastora per saber quín es l'estat del seu cor, y coneixe el destí que a n'ell li espera. Troba a la casa els preparatius de lo que temía tant; veu arribar l'indigne rival que'l caprici d'un pare oposa a les tendreses d'un veritable amor; veu el rival ridícol aprop de la amable pastora, ab ayres de triomf, com si estés davant d'una conquesta completament assegurada; y tot això l'omple d'una ira que ab prou pena pot dominar. Adressa doloroses mirades a la pastora, y el seu respecte y la presència del pare

li privan dir res que no sigui ab els ulls. Mes finalment no pot sofrir més violència, y'l transport de son amor l'obliga a parlar aixís: (*Cantant*)

CLEANT

Es massa gran, oh Filis mon patir!
Rompeu el dù silenci y obriu el cor totduna.
Quina té d'ésser ma fortuna?
Caldrà viure? caldrà morir?

ANGÉLICA (*cantant*)

Prou que veyia, oh Tirsis qu'enmalalteixo y ploro
davant d'aquesta noça que us alarmà en excés.
Aixeco els ulls al cel, després us guaito, després sus-
No cal que digui més. [piro...

ARGAN

Caram! No'm pensava que la meva filla tin-
gués aquesta traça de cantar aixís a primera
lectura ab tanta seguretat.

CLEANT

Oh Filis, —; per qui mor
Tirsis enamorat; —el desvalgut
haurà a la fi pogut
arracerarse un xicb en vostre cor?.

ANGÉLICA

No puch negarho més; lliberaré mon clam:
Tirsis, oh sí, jo us am!

CLEANT

Sortat de mí que ho puch sentil
Ho he ben comprès? M'apar que sí.
Perque no'n dubti, Filis, heu de tornarmho a di.

ANGELICA

Oh Tirsis meu, jo us am!

CLEANT

Una altra volta, Filis!

ANGELICA

Jo us am,

CLEANT

Torneuhi mil vegades a dirme vostre clam.

ANGELICA

Jo us am, jo us am,
oh Tirsis, meu, jo us am!

CLEANT

Oh deus qui a vostres plantes veyeu tota la terra,
el vostre goig del meu no pot posarse a prop!
Però, Filis, un pensament
a mon goig ve a donâ torment...
Hi ha un rival, un rivall...

ANGELICA

L'odio més que a la mort
y la seva presencia
es per mí un gran suplici
com per vos.

CLEANT

Mes vostre pare vol que us hi caseu al fi.

ANGELICA

Mes aviat morí
que no pas consentí;
primer, primer morí; primer morí.

ARGAN

Y el pare què diu a tot això?

CLEANT

No diu res.

ARGAN

Quin pare tan ximple d'aguantar totes
aquestes ximpleses sense dir res!

CLEANT (*volent continuar el cant*)

Ah, amor meu!...

ARGAN

No, no, ja n'hi ha prou. Aquesta comedia
es de molt mal exemple. El pastor Tirsis es
un impertinent y la pastora Filis una desver-

gonyida de parlar d'aquesta manera davant de son pare. (A *Angèlica*) Ensenyeume'l paper. Vaja! bé! Ahont es la lletra que cantaveu? Aquí no hi ha més que les solfes!

CLEANT

No sabeu, senyor, que fa poch que s'ha trobat la manera d'escriure les paraules ab les mateixes notes?

ARGAN

Molt bé. Moltes gracies, senyor meu. A reveure. Ens hauríam sabut passar molt bé de la vostra òpera impertinent.

CLEANT

He cregut que us divertiria.

ARGAN

Nom diverteixo pas ab beneiteries. Ah! heus aquí la meva dòna.

ESCENA VII

BELINA, ARGAN, ANGÈLICA, SENYOR DIAFOIRUS,
TOMAS, DIAFOIRUS y TONETA

Amor meu, aqueix es el fill del senyor Diafoirus.

TOMAS

Senyora, es ab justícia que jo puch anomenarvos mare, perquè encare que...

BELINA

Senyor, estich molt contenta d'ésser arribada en un moment en que hagi tingut l'honor de veureus.

TOMAS

Es ab justícia que jo puch anomenarvos mare... que jo puch anomenarvos mare...

Senyora, m'haveu interromput al mitj del període, y m'heu pertorbat la memoria.

DIAFOIRUS

Tomas, guardeu el paragraf per un altre ocasió.

ARGAN

Ma dolça amiga, voldria que adés fossiu estada aquí.

TONETA

Ah, senyora! què us heu perdut de no haver sentit el segon pare, l'estatua de Memnon y la flor anomenada girassoll!

ARGAN

Vaja, filla meva, doneu la mà al senyor y prometeuli vostra fè d'esposa.

BELINA

Mon pare!

ARGAN

Què? Mon pare! Què vol dir això?

ANGELICA

Per favor, no precipiteu les coses. Al menys que se'ns dongui lleure de fer coneixença y de veure neixer en nosaltres, l'un envers altre, aquella inclinació tan necessaria perquè's compoï una unió perfecta.

TOMAS

En lo que a mi pertoca, senyoreta, ja es ben nascuda, y no tinch cap necessitat d'esperar més.

ANGÉLICA

Si sou tan prompte, senyor, no passa lo mateix ab mi, y us confesso que'l vostre mèrit encare no ha fet prou impressió en el meu esperit.

ARGAN

Bé, bé, ja tindrà lleure de ferla quan sigueu casats.

ANGÉLICA

Mon pare, us prego que'm concediu algun temps. El casament es una cadena a la qual jamay un cor s'ha de sometre per força; si el senyor es home de bé no deu acceptar de cap manera una persona que hauria de atènyer per la violencia.

TOMAS

Nego consequentiam, senyoreta, puch esser home de bé, y acceptarvos de les mans del vostre pare.

ANGÉLICA

Es un mal medi de ferse estimar per qui siga, el ferli violencia.

TOMAS

Llegim en els antichs, senyoreta, que llur costum era arrebaçar per força de les coses dels pares les filles qu'havien d'anar a les nocces, perquè no semblés qu'era ab llur consentiment que passaven als braços d'un home.

ANGELICA

Els antichs, senyor, són els antichs, y nosaltres som la gent d'are. En el nostre sigle no calen postures y quan un casament ens agrada, sabem molt ben anarhi, sense que'ns hi arroceguin. Preneu paciència: si m'estimeu, heu de voler tot lo que jo vulgui.

TOMÁS

Sí, senyoreta, en tot lo que no contrarihi els interessos del meu mateix amor.

ANGÉLICA

Però la gran senyal d'amor es la sumissió a la voluntat de la estimada.

TOMÁS

Distingo, senyoreta. En lo que no's refereix a la seva possessió, concedo; però en lo que s'hi refereix, nego.

TONETA (a Angèlica)

Ja podeu ben rahonar; el senyor es sortit de fresch del colegi y sempre us donaria rèplica. Perquè resistiu tant, y refuseu la gloria d'esser agregada al cos de la Facultat?

BELINA

Potser té alguna inclinació secreta.

ANGÉLICA

Si la tingués, senyora, seria del tot conforme al seny y a la honradesa.

ARGAN

Vaja! Quin paper faig jo aquí!

BELINA

Si fos al vostre lloch, fillet meu, no la forçaria pas a casarse; jo sé bé lo que faria.

ANGÉLICA

Ja sé, senyora, lo que voleu dir, y les bondats que teniu envers mi; mes els vostres concells no tindran la fortuna de veures realitzats.

BELINA

Això es que les filles molt prudents y molt entenimentades com vos, se riuen de la obediencia y sumissió que deuen als seus pares. Això era bó per altres temps.

ANGÉLICA

El dever d'una filla té límits, senyora; y l'enteniment y les lleys no poden invadir tots els dominis.

BELINA

De manera que no penseu més que en ca-

sarvos, però vòleu escullir un marit segons la vostra fantasía.

ANGÉLICA

Si el meu pare no'm vol donar un marit que'm plagui, al menys el conjuraré a que no m'obligui a casarme ab un home que jo no pugui estimar.

ARGAN

Déu meu, senyors, us demano perdó de tot això.

ANGÉLICA

Cadascú té els seus fins al casarse. Jo que no vuy un marit sinó per estimarlo de debò, y que pretinch ferne l'únich amor de la meva vida, confesso que haig d'anar ab alguna precaució. N'hi ha que prenen marit no més per sustreures a la estreta subjecció de la casa dels pares y trobarse en estat de fer tot lo que vulguin. N'hi ha d'altres, senyora, que fan del matrimoni un senzill acte de comerç; que no's casen més que per guanyarse heretaments y enriqueirse per la mort del que han escullit; corren sense escrúpol de marit en marit per enriqueirse ab llur despulla. Aquestes persones, es clar, són més resoltes, y no els convè perdre el temps ab un examen detingut del que'ls ha d'esser marit.

BELINA

Avuy us trobo molt parlotejayre. Voldria que'm diguessiu que vòleu significar ab tot això.

ANGÉLICA

Jo, senyora? No vuy pas dir res més de lo que he dit ab tanta senzillesa.

BELINA

Sou tan molesta, amigueta, que es impossible sofrirvos.

ANGÉLICA

Senyora, prou voldrieu obligarme a respondre alguna impertinencia; però us adverteixo que no os donaré aquesta ventatja.

BELINA

No hi ha res igual a la vostra insolencia.

ANGÉLICA

Tant es ; ja podeu dir.

BELINA

Y teniu un ridícul orgull y una antipàtica presumpció que us fa insoportable davant de tothom.

ANGÉLICA

Senyora, tot això no us servirà de res. Seré prudent a pesar vostre, y per llevarvos l'esperança de obtenir l'èxit que desitgeu, m'aparto de la vostra presencia.

ESCENA VIII

ARGAN, BELINA, SENYOR DIAFOIRUS, TOMAS
DIAFOIRUS, TONETA

ARGAN (*a Angèlica que surt*)

Escolta; no hi ha remey, d'aquí quatre dies te cases ab aquest senyor, o ab un convent. (*A Belina.*) No us encaparreu, ja la compondré.

BELINA

Me sab greu deixarvos, fill meu, però haig de sortir; tinch un afer del qual no'm podria dispensar. Vindré aviat.

ARGAN

Aneu, amor meu, y passeu per casa del vostre notari perquè enllesteixi lo que sabeu.

BELINA

Adeu, coret meu.

ARGAN

Adeu, còret.

ESCENA IX

ARGAN, SENYOR DIAFOIRUS, TOMÁS DIAFOIRUS,
TONETA

ARGAN

Com m'estima la meva dòna! És una cosa de no dir.

DIAFORIUS

Senyor, haurem de pendre comiat.

ARGAN

Us prego, senyor, que'm feu la mercè de dirme com me trobo.

DIAFOIRUS (*prenent el pols a Argan*)Vaja, Tomàs, preneu l'altre braç del senyor Argan, veyam si sabreu judicar bé l'estat del seu pols. *Quid dicis?*

TOMAS

Dico, que'l pols del senyor Argan es el pols d'un home que no està bò.

DIAFORIUS

Bé.

TOMAS

Que es diuruscul per no dir dur.

DIAFORIUS

Molt bé.

TOMAS

Repel-lent.

DIAFOIRUS

Bene.

TOMAS

Y fins una mica vacil-lant.

DIAFOIRUS

Optime.

TOMAS

Lo qual marca una intemperie al *parèn quim splènich*; això es, a la melsa.

DIAFOIRUS

Molt bé.

ARGAN

Veureu; el senyor Purguem diu que es el meu fetge el que està malalt.

DIAFOIRUS

Y bé, el que diu *parénquim* diu l'un y l'altre, a causa de la fonda simpatía que's tenen per medi del *vas breve*, del *pílor*, o dels *meats colídocs*. Sens dubte us ordena que menjeu força rostit?

ARGAN

No; no més bullit.

DIAFOIRUS

Y bé, sí, rostit, bullit, tantseval. Fa molt aciençades prescripcions, y no podeu estar en millors mans.

ARGAN

Senyor Diafoirus, quants graus de sal s'han de posar en un ou?

DIAFOIRUS

Sis, vuyt, dèu, per nombres pars, com en els medicaments per nombres impars.

ARGAN

A reveure, senyor.

ESCENA X

BELINA, ARGAN

BELINA

Fill meu, abans de sortir vinch a avisarvos d'una cosa sobre la qual es precis que vigileu. Passant pel saló he vist que Angèlica enrahonava ab un jove que es fugit apenes m'ha vist.

ARGAN

Un jove ab la meva filla?

BELINA

Sí. La nena, la Lluïseta, estava ab ells y us podrà donar noves.

ARGAN

Feula venir aquí, amor meu, feula venir aquí. Ah, malhonesta! (*Sol.*) Vetaquí! Ja no m'extranyo de la seva resistencial

ESCENA XI

ARGAN, LLUISETA

LLUISETA

Què voleu, papà? La marastra m'ha dit que'm demanaveu.

ARGAN

Sí. Veniu aquí. Atanceuvos. Mireume. Eh?

LLUISETA

Què, papà?

ARGAN

M'entens?

LLUISETA

Què?

ARGAN

No m'has de dir res?

LLUISETA

Si voleu, us diré. per fervos content la rondalla de la Cendrosa, o la faula del Corb y la Guineu, que me l'han ensenyada fa poch.

ARGAN

No es això lo que jo demano.

LLUISETA

Donchs, què?

ARGAN

Ah cançonera, ja sabeu lo que vuy dir!

LLUISETA

Perdoneume, papà.

ARGAN

Es aixís com m'obehiu?

LLUISETA

Què?

ARGAN

No us he manat que'm vinguessiu a dir desseguida tot lo que veyèu?

LLUISETA

Sí, papà.

ARGAN

Ho heu fet aixís?

LLUISETA

Sí, papà. Us he vingut ha dir tot lo que he vist.

ARGAN

Y no heu vist res avuy?

LLUISETA

No, papà.

ARGAN

No?

No, papà.

LLUISETA

De debò?

ARGAN

De debò.

LLUISETA

Donchs ja us faré veure alguna cosa, jo.

ARGAN

(*veient que'l seu pare està a punt combàtre-la ab unes deixuplines que ha anat a agafar*)

LLUISETA

Ay, ay, papà!

ARGAN

Molt bé, no'm vols dir que has vist un home al saló enrahonant ab la teva germana!

LLUISETA

Papà!

ARGAN (*agafant a Lluiseta pel bras*)

Això t'ensenyarà a dir mentides.

LLUISETA (*agenollantse*)

Ay, papà! perdó, perdó! Es que la meva germana m'havía dit que no us ho digués; però ja us ho diré tot.

ARGAN

De primer t'haig de deixuplinar perquè has dit mentida.

LLUISETA

Perdó, papà.

ARGAN

No, no.

LLUISETA

Papà, papà, no'm deixuplineu.

ARGAN

Sí, senyor.

LLUISETA

Per amor de Déu, papà, no'm castigueu!

ARGAN (*volguent fuetejarla*)

Vaja, s'ha acabat.

LLUISETA

Ay, papà! m'heu ferit. Pareu; soch morta!
(*Fa la morta.*)

ARGAN

Ep! Què és això? Lluïseta! Lluïseta! Ah, Déu meu, Lluïseta! Ay, desgraciat de mi, la meva pobre filla es mortal. Què he fet, miserable! Ah! malehides deixuplines! Vagin al diable les deixuplines! Ay pobre filla meva, pobre Lluïseta meva!

LLUISETA

Vaja, vaja, prou, papà, no ploreu tant que no só morta del tot.

ARGAN

Mireume la comedianta! Bé, no'n parlèm més; per aquesta vegada us perdono, ab tal que'm digueu la veritat.

LLUISETA

Si, si, papà.

ARGAN

Aneu ab molt esment, sobretot; perquè aquest dit ho sab tot y'm dirà si mentiu.

LLUISETA

Però, papà, no ho digueu a la meva germana que us ho he dit.

ARGAN

No, no.

LLUISETA

(*després d'haver mirat si hi ha algú qu'escolti*)

Ha succehit, papà, que un home es entrat a la sala quan jo hi era.

ARGAN

Y què?

LLUISETA

Li he demanat què volía, y m'ha dit qu'era el mestre de cant de la meva germana.

ARGAN (*apart*)

Malorum, malorum! vetaquí la cosa! (*Alt*)
Y què?

LLUISETA

Després ha vingut la meva germana.

ARGAN

Què més?

LLUISETA

Y ella ha dit:—Sortiu, sortiu, sortiu! Estich desesperadal

ARGAN

Y què?

LLUISETA

Y ell no se'n volía anar.

ARGAN

Ell, què deya?

LLUISETA

Ell li deya una pila de coses.

ARGAN

Y què més?

LLUISETA

Li deya que aquí, que allí, que l'estimava molt, qu'era la més hermosa del món.

ARGAN

Y després?

LLUISETA

Després s'agenollava davant d'ella.

ARGAN

Y després?

LLUISETA

Després aixecava el braç enlayre.

ARGAN

Y després?

LLUISETA

Després, la marastra es vinguda a la porta, y el jove fugí.

ARGAN

Y res més?

LLUISETA

Res més.

ARGAN

Aquest dit no sé què té, que sembla que té alguna cosa per dir. Veyam (*posantse el dit a l'orella*). Què? Ah, sí. Ah, bé, bé, (*com si escoltès al dit*) Entesos. El dit me diu que no m'ho acabas d'esplicar ben bé tot.

LLUISETA

Ay, papà, cop de dexuplines al vostre dit, qu'es un trapacer!

ARGAN

De debò?

LLUISETA

Sí, papà, sí. No us el cregueu. Diu mentides. Formal.

ARGAN

Bé, bé, veurèm. Aneuvosen, y fixeuvos bé en tot. Adeu. (*Sol*) Ja no hi ha criatures! Ay! que maldecaps! Ni tantsols he tingut temps de pensar en la meua malaltia. En bona fè, ja no puch més! (*Se deixa caure a la cadira*).

ESCENA XII

BERAL, ARGAN

BERAL

Y donchs, germà, que es això? Còm us trobeu?

ARGAN

Ay, germà, molt malament.

BERAL

Y are! Molt malament!

ARGAN

Sí; tinch una feblesa tan gran que es una cosa de no dir.

BERAL

Ja es un fatich.

ARGAN

Ni tantsols me resten forces per enrahonar.

BERAL

Só vingut aquí, germà meu, a proposarvos un partit per Angèlica, ma neboda.

ARGAN

(parlant ab ahirament, y alçantse de la cadira)

Germà meu, no'm parleu d'aquesta trapa-cera. Es una impertinenta, una descarada; y avans de dos dies la portarè al convent.

BERAL

Ah! Estich contentíssim. M'alegro molt de que les forces us vagin tornant a pleret, y de que la meva visita us probi. Bah! ja parlarèm de coses greus d'aquí una estona. Us he menat

un divertiment que m'es eixit alencontre y que dissiparà la vostre quimera, y posarà l'ànima més avinenta a les coses qu'hem de dir. Son Egipcians vestits de Moros qui fan dances mesclades ab cançons; estich segur de que us han de plaure; y aixó valdrà de sobres una recepta del senyor Purguèm. Cap allà s'ha dit. (1)

(1) A la representació, l'acte acaba ab l'escena anterior. Se comença el segón acte ab l'escena present (suprimintne un troç del darrer paragraf, desde que diu «*Bah! ja parlarém de coses greus d'aquí una estona.*») Aixís la escena present queda unida a la escena primera del Acte III, d'ahont se suprimeixen els mots inicials de Beral y la resposta de Toneta.

ACTE TERCER

ESCENA PRIMERA.

BERAL, ARGAN, TONETA

BERAL

Y bé, que me'n dieu, germà? La cosa no val ben bé una racció de canyafístola?

TONETA

Sí, sí, bona canyafístola tenim!

BERAL

Y are? què es això? que no podrem enraonar plegats una estoneta?

ARGAN

Una mica de paciència, germà, ja vinch desseguida.

TONETA

Teniu, senyor; no us recordaveu de que no podeu caminar sense bastó.

ARGAN

Oh, y que es ben cert.

ESCENA II

BERAL, TONETA

TONETA

Sobretot, senyor, no abandoneu els interessos de la vostra neboda.

BERAL

Faré tot lo que pugui per assolirne la felicitat.

TONETA

Cal impedir de totes passades aquest casori extravagant que'l senyor s'ha ficat al cap. Jo pensava a dintre meu, que fora estada bella cosa que introduhíssim aquí un metge inspirat per nosaltres que li fes avorrir el senyor Purguém y posés en ridícol la seva conducta. Però com no s'acut ningú per ferho, he resolt jugarne una de les meves.

BERAL

Còm?

TONETA

Serà una farsa burlesca, que potser rehixi ab més sort que no seny. Deixeume fer. Vos treballau per la vostra banda. Aquí està el senyor Argan.

ESCENA III

ARGAN, BERAL

BERAL

Permeteu, germà, que torni a demanarvos abans de tot, que no us posareu fins al punt de dalt ab la nostra conversa.

ARGAN

Us ho prometo.

BERAL

Y que respondreu sense cap agror a tot lo que us pugui dir.

ARGAN

Talment.

BERAL

Y que rahonarem plegats sobre'ls afers que hem de tractar, ab un esperit alliberat de tota passió?

ARGAN

Déu meu, sí! Què preàmbuls!

BERAL

Com pot esser, germà meu, que ab els vostres diners y no tenint més que una filla —perquè la petita no ve a tom—com pot esser, dich, que parleu de ficarla a un convent?

ARGAN

Pot esser, germà meu, perquè a casa meva soch amo de fer tot allò que'm sembla.

BERAL

La vostra dòna tot lo dia us aconcella que us desfeu aixís de vostres dugues filles; y no dubto gens que per esperit de caritat restaria molt satisfeta de vèureles totes dugues excel-lents religioses.

ARGAN

Mireus qu'es prou, ja hi som; ja comenceu a treure a discussió la meva pobre dòna; ella es qui té la culpa de tot; ningú la pot sofrir.

BERAL

No, no, germà meu, deixemho correr; es una dòna que té les millors intencions del món envers tots vosaltres y que no es gens ni mica interessada; que pren cura de vos ab una tendresa meravellosa, y que mostra pels vostres fills un afecte y una bondat inconcebibles. Tot això es positiu, no'n parlem més, y tornem a la vostra filla. Per quin objecte, germà meu, voleu casarla ab el fill d'un metge?

ARGAN

Per l'objecte, germà meu, de proporcionar-me'l gendre que necessito.

BERAL

Germà meu, no es aquest jove qui convé

a la vostra filla; se presenta un partit molt millor per ella.

ARGAN

Sí, però aquest, germà meu, es molt millor per mi.

BERAL

Però el marit que ella ha de pendre, germà meu, ha d'esser per ella o per vos?

ARGAN

Ha d'esser, germà meu, per ella y per mi. Vull fer entrar a la familia la gent que necesito.

BERAL

Per aquest motiu, si la Lluïseta fos gran la deuriu casar ab un apotecari.

ARGAN

Per què no?

BERAL

Es possible que sempre hagueu d'estar embadalit ab els vostres apotecaris y els vostres metges, y que volgueu estar malalt a pesar dels homes y de la naturalesa?

ARGAN

Què voleu dir ab tot això, germà meu?

BERAL

Vull dir, germà meu, que may he vist un home que estigui menys malalt que vos; y que no's pot demanar al cel una constitució millor que la vostra. Una prova de que esteu molt sà y de que teniu un cos en perfecte estat, es el veure que ab tot l'esment que hi posàreu, encare no heu pogut fer malbé la bonesa del vostre temperament y no heu esclatat ab totes les medecines que us fan pendre.

ARGAN

Però no sabeu, germà meu, que això es lo que'm conserva, y que'l senyor Purguèm diu

que'm moriria si ell estés solament tres dies sense pendre cura de mi?

BERAL

Si no vigileu, pendrà tanta cura de vos, que us adreçarà a l'altre món.

ARGAN

Però rahonèm una mica, germà meu, ¿que no hi creyeu vos en la medecina?

BERAL

No, germà meu, y no veig que per estar bò calgui posarhi fe.

ARGAN

Com s'enten, no creyeu veritable una cosa establerta per tot el món y que tots els sigles han reverenciada?

BERAL

Ben lluny de crèurela veritable, trobo, entre nosaltres sigui dit, que es una de les follies més grans que tenen estada entre'ls homes; y mirant les coses desde un punt de vista filosofich, no veig una moixiganga més divertida, un espectacle més ridícol, que'l d'un home que's vulgui ficar a guarirne un altre.

ARGAN

Per què no admeteu, germà meu, que un home pugui guarirne un altre?

BERAL

Germà meu, per la rahó de que'ls ressorts de la màquina humana són fins ara misteris ahont els homes se queden a les fosques; la naturalesa ens ha posat davant els ulls vels massa espessos perquè poguem veuren res.

ARGAN

Creyeu, donchs, que'ls metjes no saben cap cosa?

BERAL

Prou, germà meu. La major part saben molt bellament les humanitats; saben parlar molt bé'l llatí; saben anomenar en grech totes les malalties, definirles y dividirles; però lo qu'es gorirles, vetaquí una cosa que ignoren del tot.

ARGAN

Però bé m'haureu de concedir que en la seva materia els metjes sempre hi tindran més lluch que l'altre gent.

BERAL

Germà meu, saben lo que us he dit, que no serveix gaire per gorir. Tota l'excel·lencia de llur art consisteix en un pompós galimaties, en una palica especiosa que dona paraules en lloch de rahonements, y promeses en lloch de resultats.

ARGAN

Però, en fi, germà meu, hi ha gent tan sensata y tan llesta com vos, y veyèm que quan està malalts tothom recorre als metjes.

BERAL

Es una mostra de la feblesa humana, y no de la veritat de llur art.

ARGAN

Però bé es precís que'ls metjes creguin llur art veritable, desde el moment que se'n serveixen ells mateixos.

BERAL

Es qu'entre ells n'hi ha que està en l'erro del poble que'ls fa viure, y altres que'n viuen sense estarhi. El vostre senyor Purguèm, per exemple, està ben convençut, es un home que tot ell es metje, de cap a peus; un home que creu en les seves regles més que en totes les demostracions metamàtiques, y

li semblaria crim volguerles examinar; no veu res obscur en la medicina, res duptós, res difícil; ab una certitut impetuosa, una confiança encarcarada, una brutalitat de sentit comú y de llògica distribueix profosament purgues y sanchnies y no sospesa res; no li heu de guardar rencunia per tot lo que os pugui fer; ab la millor bona fè del món os adreçarà a l'altre barri; y matantvos no farà més que lo que ha fet ab la seva dòna y els seus fills, y lo que en cas de necessitat faria ab ell mateix.

ARGAN

Vaja, germà meu, teniu una mania contra d'ell. Però, veyàm, anèm a la realitat, què s'ha de fer quan un hom està malalt?

BERAL

Res, germà meu.

ARGAN

Res?

BERAL

No més romandre en pau; la naturalesa per ella mateixa, quan la deixen fer, se surt dolçament del desordre, ahont era caiguda. Es la nostra inquietut, la nostra impaciencia, qui tot ho fa malbé, y gayrebé tots els homes moren de llurs remeys y no llurs malalties.

ARGAN

Però heu de reconeixer, germà meu, que hi ha certes coses que poden ajudar aquesta acció de la naturalesa.

BERAL

Deu meu, germà, tot això no son més que il·lusions qu'ens agrada tenir! Sempre s'ha vist que entre els homens hi lliscaren mentides plaents; y les arribèm a creure, perquè ens afalaguen y seria de desitjar que fossin veritables. Quan un metje us parla d'ajudar, de socorre o d'esplayar

la naturalesa, de llevarli lo que li fa mal y donarli lo que li manca, de restablirla y de tornarla a una plena facilitat de ses funcions; quan us parla de purificar la sanch, de temperar les entranyes y el cervell, de desinflar la melsa, d'adobar el pit, de reparar el fetge, de fortificar el cor, de restablir y conservar l'escalfor natural y tenir secrets per procurar una llarga vida—us explica la novela de la medicina. Però quan acudiu a la veritat y a la esperiencia, no trobeu rès de tot això; y passa com amb aquells somnis tant bonichs que al despertar només us deixen el mal humor d'haverlos creguts.

ARGAN

Es a dir que tota la ciencia del món està reclosa a la vostra testa, y voleu saber més que tots els metjes del sigle.

BERAL

En el parlar y en el fer, són homes ben diferents els vostres metjes estimats. Escolteu-los quan parlen, són la gent més sabia del món; mireu lo que fan, són els més ignorants de tots els homens.

ARGAN

Bé! Sou un gran doctor segons veig. Prou voldria que hi hagués aquí alguns d'aquests senyors pera fervos empassar els vostres arguments y humiliar la vostra audacia.

BERAL

A fe, germà meu, que no he prèns com a missió sagrada el combatre la medecina. Cadascú, arriscant la seva persona y la seva fortuna, pot creure lo que li plagui. Això que dich no més ho dich entre nosaltres; hauria certament desitjat treureus un xich del erro en que esteu, y, quan us comencessiu a donar, portarvos a veure alguna comedia de Molière,

ARGAN

Es un bon impertinent el vostre Molière ab les seves comedies! y el trobo ben enginyós d'anar a fer verbes d'una gent honrada com són els metges!

BERAL

No'n fa pas dels metges, sinó de les ridiculeses de la medicina.

ARGAN

Com si fos la seva feyna, el ficarse a inspeccionar la medicina! Vetaquí un galan ximplet, un galan presumit, de fer verbes de les consultes y les prescripcions, de mortificar la institució medical, y de posar en el seu teatre persones tan venerables!

BERAL

Que voleu que hi posi sinó les diverses professions dels homens! Cada día hi posen els prínceps y els reys, que són de tan bona casa com els metges.

ARGAN

Vagissen al diable! Si jo fos dels metges, me venjaria de la seva insolencia, y quan estés malalt el deixaria morir sense assistencia. Ja podria fer, ja podria dir, no li prescriuria la més petita sanchnia ni la més petita lavativa, y li diria:—Esclata! esclata! així apendràs una altra vegada a fer verbes de la facultat.

BERAL

Si que us ho preneu a la valenta.

ARGAN

Ben cert; es que es un imprudent, y si els metges tenen seny, faran lo que jo dich.

BERAL

Ell encara tindrà més seny que'ls vostres metges, perquè may els hi demanarà assistencia.

ARGAN

Pitjor per ell si no recorre a la medicina.

BERAL

Té les seves rahons per no volerne. Ell sosté que això dels remeys no més es permès a la gent vigorosa y robusta y que tingui força per carregar no sols ab la malaltia, sinó també ab els remeys; però que ell de forces no més ne té que per dur el seu mal.

ARGAN

Quines ximpleries de dir! Mireu, germà meu, no parlem més d'aquest home, perquè'm provoca la bilis; y farieu créixer les meves malures.

BERAL

Com volgueu, germà meu, y per canviar de conversa, us diré que per una petita repugnantia que mostri la vostra filla, no heu de pendre la resolució violenta de ficarla a un convent; que per triar un gendre no heu de seguir cegament la passió que us domina, y que en aquest punt us heu de subjectar una mica a la inclinació de la vostra filla, ja que's tracta d'una cosa per tota la vida, que l'ha de fer per sempre més sortosa o desgraciada.

ESCENA IV

SENYOR OLORA (*ab una xeringa a la mà*),

ARGAN, BERAL

ARGAN

Germà meu, ab el vostre permís.

BERAL

Com? Què voleu fer?

ARGAN

Pendre aquesta petita lavativa, desseguida estaré llest.

BERAL

Això ja es massa. No sabeu estar un moment sense lavativa o medecina? Deixeuho per una altra vegada, y esteu una mica ab repós.

ARGAN

Vaja, senyor Olorà, deixemho per aquesta tarde o demà al matí.

SENYOR OLORÀ (*a Beral*)

Perquè us hi fiquen vos, a fer oposició a les prescripcions de la medecina, y a impedir al senyor Argan que prengui mon clisteri? Es una ardidesa que tant mateix me sembla ben curiosa.

BERAL

Aneu, senyor Olorà, aneu, se coneix bé que no esteu avesat a enrahonar a la cara de la gent.

SENYOR OLORÀ

Cal pendre els remeys ab gran sumissió y no ferne perdre el temps d'aquesta manera. Jo he vingut aquí obligat per una prescripció facultativa; vaig a dir al senyor Purguèm com se m'ha impedit que executés les seves ordes y jugués el meu càrrech. Ja veureu, ja veureu.

ESCENA V

ARGAN, BERAL

ARGAN

Adès, germà, haureu sigut la causa d'alguna gran dissort.

BERAL

Ara veyèu! La desgracia de no pendre una lavativa ordenada pel senyor Purguèm! Mi-reus que es prou, germà meu. Es possible que no hi hagi manera de gorirvos de la malaltia dels metges, y que volgueu estar tota la vida afeixugat de remeys?

ARGAN

Ay, Senyor! Parleu aixís perque esteu bò, germà; però si fóssiu al meu lloch ja cambiariau de llenguatge. Es facil parlar contra la medicina quan s'està bò y sà.

BERAL

Però quin mal teniu?

ARGAN

Me fariu enrabiari. Voldria que'l tinguessiu el meu mal. Veyàm si farieu tanta xerrameca. Ah! aquí està el senyor Purguèm.

ESCENA VI

SENYOR PURGUEM, ARGAN, BERAL, TONETA

SENYOR PURGUEM

Acabo de saber, aquí baix a la porta de la casa, noves molt boniques; sembla qu'aquí's fa riota de les meves prescripcions, y que hi ha hagut negativa a pendre el remey que jo havia ordenat.

ARGAN

Senyor, advertiu...

SENYOR PURGUEM

Heusaquí una ardidesa ben gran, una re-

beldia ben estranya d'un malalt contra el seu metge!

TONETA

Fa feredat!

SENYOR PURGUEM

Un clisteri que jo mateix havia tingut el plaer de compondre!

ARGAN

No he sigut jo...

SENYOR PURGUEM

Que jo havia inventat y format segons totes les regles del art!

TONETA

Es reu, reu de un delict que no's perdona.

SENYOR PURGUEM

Y qu'havia de produhir en les vostres entranyes un efecte meravellós!

ARGAN

Germà meu...

SENYOR PURGUEM

Enjugarlo ab menyspreu!

ARGAN

(*senyalant Beral*)

Es ell...!

SENYOR PURGUEM

Es un fet exhorbitant.

TONETA

Es cert.

SENYOR PURGUEM

Un atentat enorme contra la medicina.

ARGAN (*senyalant Beral*)

Ell ne té la culpa...

SENYOR PURGUEM

Un crim de lesa facultat que may tindrà pena a bastament.

TONETA

Teniu rahó.

SENYOR PURGUÈM

Us declaro que trenco tota relació ab vos.

ARGAN

Es el meu germà qui...

SENYOR PURGUEM

No vuy emparentar ab vos.

TOEETA

Ben pensat.

SENYOR PURGUEM

Y per acabar tot tracte ab vos, mireu que'n faig de la donació que estipulava a favor del meu nebot ab motiu del seu matrimoni (*La trenca, y'n tira'ls troços per terra furiosament.*)

ARGAN

Es el meu germà qui té la culpa de tot.

SENYOR PURGUEM

El meu clisteri patint un rebuig!

ARGAN

Feu que'l tornin a dur; el pendré desseguida.

SENYOR PURGUEM

Us hauria tret de perill abans de poch.

TONETA

No s'ho mereix.

SENYOR PURGUEM

Anava a netejar el vostre còs y a evacuarne enterament les males humors.

ARGAN

Ah, germà meul

SENYOR PURGUEM

Y no demanava més que una dotzena de medecines per buydar el fons del sach...

TONETA

Es indigne de la vostra sollicitut.

SENYOR PURGUEM

Però ja que no us heu volgut gorir a les meves mans...

ARGAN

No es per culpa meva.

SENYOR PURGUEM

Ja que us heu sostret a l'obediencia que's deu al metge...

TONETA

Això clama al cel.

SENYOR PURGUEM

Ja que us heu declarat rebel als remeys que jo ordenava...

ARGAN

Oh no, de cap manera!

SENYOR PURGUEM

Us haig de dir que us abandono a la vostra mala constitució, a la intemperie de les vostres entranyes, a la corrupció de la vostra sanch, a l'agror de la vostra bilis y a la feculencia de les vostres humors.

TONETA

Molt ben fet.

ARGAN

Déu meu!

SENYOR PURGUEM

Y vuy que abans de quatre dies arribeu a un estat absolutament incurable.

ARGAN

Ah, misericordia!

SENYOR PURGUEM

Que caygueu a la bradypepsia,

ARGAN

Senyor Purguèm!

SENYOR PURGUEM

De la bradypepsia a la dispepsia,

ARGAN

Senyor Purguèm!

SENYOR PURGUEM

De la dispepsia a la aepsia,

ARGAN

Senyor Purguém!

SENYOR PURGUEM

De la aepsia a la lienteria,

ARGAN

Senyor Purguèm!

SENYOR PURGUEM

De la lienteria a la dissenteria,

ARGAN

Senyor Purguèm!

SENYOR PURGUEM

De la dissenteria a la hidropesia,

ARGAN

Senyor Purguèm!

SENYOR PURGUEM

Y de la hidropessía a la agonía, ahont vos portarà vostra follía!

ESCENA VII

ARGAN, BERAL

ARGAN

Ah, Deu meu! soch home a l'aygua. Germà meu, m'heu portat a la perdició.

BERAL

Què hi ha? Què passa?

ARGAN

No puch més. Ja començo a coneixe que la medicina's venja.

BERAL

Aneu en nom de Déu! Esteu ben boig. Déu nos en guard que us vegessin fent aquestes ximpleries. Reprengueu una mica els vostres sentits, per favor; torneu-vos, y no us entregueu tant a la imaginació.

ARGAN

Ja veyeu, germà meu les estranyes malalties ab que m'amenaça.

BERAL

Y que'n sou d'ignoscent!

ARGAN

Ha dit qu'avans de quatre dies ja fóra incurable.

BERAL

Y què té que veure que ho hagi dit? Que potser ha parlat un oracle? Al que us sentís,

li semblaria que'l senyor Purguèm té a les seves mans el fil de vostres dies, y que, ab una autoritat suprema els allarga o els escursa segons li plau. Penseu que'ls principis de la vostra vida està en vos mateix, y que l'enuig del senyor Purguèm es tan incapaç de fervos morir com els seus remeys de fervos viure. Vetaquí que us ha passat una aventura que us desempellega dels metges, si us plau; y si sou tan caparrut de no voler viure sense ells us dona la ocasió de triarne un altre ab qui no correu tant de perill.

ARGAN

Ah, germà meu, el senyor Purguèm sab el meu temperament, y la manera de governarme.

BERAL

Cal confessar que sou un home ple de previsions, y que veyeu les coses ab uns ulls ben especials.

ESCENA VIII

ARGAN, BERAL, TONETA

TONETA (*a Argan*)

Senyor, hi ha un metge que us vol veure.

ARGAN

Quin metge?

TONETA (*a Argan*)

Un metge de la medecina.

ARGAN

Vull dir, qui es.

TONETA

No'l coneix, però se m'assembla com una gota d'aygua a un altra. Y si no estés segura de que la meua mare ha sigut viuda igual, me pensaria qu'es algun germanet que li ha comparegut essent finat mon pare.

ARGAN

Feslo venir.

ESCENA IX

ARGAN, BERAL

BERAL

Cor que vols, cor que desitjes. Us deixa un metge, y s'en presenta un altre.

ARGAN

Tinch por que no sigueu causant d'alguna gran desgracia.

BERAL

Encare! Sempre la mateixa cançó!

ARGAN

Totes aqueixes malalties, que no se que són, ja'm sembla que les començo a tenir.

ESCENA X

ARGAN, BERAL, TONETA (*vestida de metge*)

TONETA

Senyor, permeteu que vingui a visitarvos y a oferirvos els meus pobres serveys per totes les sanchnies y les purgues que necessiteu.

ARGAN

Senyor, us estich molt agrahit. (*A Beral*).
Es la mateixa Toneta!

TONETA

Senyor, us prego que m'escuseu; m'he oblidat de donar un encàrrech al meu criat: torno desseguida.

ESCENA XI

ARGAN, BERAL

ARGAN

No diríeu qu'es efectivament la Toneta?

BERAL

Es veritat que la semblança es completa; però no es la primera vegada que's veuen casos aixís; les histories estàn plenes d'aquestos jochs de la naturalesa.

ARGAN

Lo qu'es jo n'estich sorprès, y...

ESCENA XII

ARGAN, BERAL, TONETA

TONETA

Què voleu, senyor?

ARGAN

Com?

TONETA

No m'heu cridada?

ARGAN

Jo? No.

TONETA

Haurà sigut que m'han xiulat les orelles.

ARGAN

Romàn aquí una estona, y veuràs com se t'assembla aquest metge.

TONETA

Si, talment hi corrol! Altre feyna tinch! Prou que l'hi vist.

ESCENA XIII

ARGAN, BERAL

ARGAN

Si no'ls hagués vistos l'un y l'altre, me pensaria que no més es un de sol.

BERAL

He llegit coses sorprenents d'aquesta mena de semblances. En els nostres dies n'hi han hagut qu'han enganyat a tothom.

ARGAN

Donchs a mi, lo qu'es aquesta m'hauria ben enganyat. Hauria jurat qu'era la mateixa persona.

ESCENA XIV

ARGAN, BERAL, TONETA (*vestida de metge*)

TONETA

Senyor. us demano perdó de tot cor.

ARGAN (*baix a Beral*)

Es admirable, això!

TONETA

Espero que tindreu la benvolença de no pendre a mal la curiositat qu'he tinguda de venir a veure un malalt tan il·lustre com vos.

ARGAN

Senyor, estich a les vostres ordres.

TOEETA

Veig, senyor, que'm mireu fixament. Quina edat us creyeu que tinch?

ARGAN

Me sembla que tot lo més deureu tenir vintís o vintisset anys.

TONETA

Ah, ah, ah, ah, ah! En tinch noranta.

ARGAN

Noranta!

TONETA

Si. Això de poderse conservar tan fresch y ab tanta vigoria es un dels secrets del meu art.

ARGAN

A fè a fè, que per tenir noranta anys, sou un vell d'allò més jovenet!

TONETA

Soch un metge tranzeunt, vaig de ciutat en ciutat, de provincia en provincia, de regne en regne, per cercar materies prou il·lustres per interessar la meua capacitat, per trobar malalties dignes d'ocuparme, capaces d'exercitar els grans secrets, els hermosos secrets qu'he trobat a la medicina. Jo menyspreuo l'entretenirme ab aqueix munt de futeses de les malalties ordinaries, ab aqueixes bagatei-les dels reumatismes y de les fluxions, de les febres, de les afeccions nervioses, y de les migranyes. Vull malalties d'importancia, bones febres conti-

nues, ab atachs al cervell; bones febres purpúrees; bones glànoles; bones hidropesíes ben declarades; bones pleuresies ab inflamacions de pit; això es lo que m'agrada, això es el meu camp de triomf; y voldria, senyor, que tinguessiu totes les malalties que acabo de dir, qu'estiguessiu deixat corre per tots els metges, desesperat, a l'agonía, per mostrarvos l'excel·lencia dels meus remeys, y el desitj que tinch de servirvos.

ARGAN

Us estich agrahit, senyor, de les bondats que'm manifesteu.

TONETA

Doneume'l vostre pols. Vaja, vaja, haureu de batre com cal. Ah, ja us faré anar com deveu. Uy, uy, uy, aquest pols fa imprudencies, ja veig qu'encare no'm coneix gayre bé. Qui es el vostre metge?

ARGAN

El senyor Purguèm.

TONETA

Aquest home no està escrit a la meva llibreta entre els grans metges. Quina malaltía diu que teniu?

ARGAN

Diu qu'es del fetge; y altres diuhen qu'es de la melsa.

TONETA

Tots plegats son uns ignorants. Es del pulmó qu'esteu malalt.

ARGAN

Del pulmó?

TONETA

Si. Què us noteu?

ARGAN

De tant en tant tinch mal de cap.

TONETA

Es natural, el pulmó.

ARGAN

Devegades me sembla que tinch un tel davant dels ulls.

TONETA

El pulmó.

ARGAN

Devegades me fa mal el cor.

TONETA

El pulmó.

ARGAN

Y devegades me venen dolors de ventre com si tingués còlichs.

TONETA

El pulmó. Teniu gana quan menjeu?

ARGAN

Sí, senyor.

TONETA

El pulmó. Us agrada beure una mica de vi?

ARGAN

Sí, senyor.

TONETA

El pulmó. Us vé un ensopiment molt dolç després de cada àpat, y us agrada trencar el són?

ARGAN

Sí, senyor.

TONETA

El pulmó, el pulmó, us dich. Què us ordena que menjeu el vostre metge?

	ARGAN
Carn d'olla.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
Carn de ploma.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
De badella.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
Brous.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
Ous frescos.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
Y al vespre, prunes per afluixar el ventrell.	
	TONETA
Ignorant!	
	ARGAN
Y, sobre tot, aygualir molt el ví.	
	TONETA

Ignorantus, ignoranta, ignorantum! Es precis que beveu el ví pur; y per espessehir la vostra sanch qu'és massa subtil, heu de menjar bou gros y fort, porch gros y fort, formatge gros d'Holanda, gall d'indi, y arròç, y castanyes y neules per enganxar y aglutinar. El vostre metge és un animal. Vuy enviarvosen un de la meva mà, y de tant en tant us vindré a veure mentres estigui en aquesta ciutat.

ARGAN

Me feu molt de favor.

TONETA

Què diantre'n feu d'aquest braç?

ARGAN

Com s'entén?

TONETA

Vetaquí un braç que si jo fos de vos, me'l faria tallar desseguida.

ARGAN

Y perquè?

TONETA

No veyeu que atreu envers ell tota la nutrició, y que impedeix el lluch de tot al seu costat?

ARGAN

Sí, però el necessito jo, el meu braç.

TONETA

També teniu un ull dret, que jo me'l faria reventar, si estés al vostre lloch.

ARGAN

Reventarme l'ull?

TONETA

No veyeu que molesta al altre y li priva la deguda alimentació? Creyeume, fèuvosel reventar lo més aviat possible; veureu més clar ab l'ull esquerra.

ARGAN

No corre pressa.

TONETA

Adéu. Me sab greu deixaryos tan aviat; però cal que assisteixi a una gran consulta que's fa per un home que va morir ahir.

ARGAN

Per uu home que va morir ahir?

TONETA

Sí, per dar la meva opinió, y veure lo que hauria calgut per gorirlo. A reveure.

ARGAN

Ja sabeu que'ls malalts no poden anar fins a la porta a acomiadar.

ESCENA XV

ARGAN, BERAL

BERAL

Vetaquí un metge, que en bona fe, sembla molt destre.

ARGAN

Sí, però va una mica massa depressa.

BERAL

Tots els grans metges són aixís.

ARGAN

Tallarme un braç, y reventarme un ull perquè l'altre vegi millor! Més m'estimo que no hi vegi tant. Ves quina gentil operació, ferme borni y mancol!

ESCENA XVI

ARGAN, BERAL, TONETA

TONETA

(fent veure que parla a algú)

Vaja, vaja, adeussiau. No tinch ganes de bojejar.

ARGAN

Què passa?

TONETA

El vostre metge, que'm tirava una floreta.

ARGAN

Ja ho veyeu, a noranta anys d'edat!

BERAL

Bé, germà meu, ja que'l senyor Purguèm are està renyit ab vos, voleu que us parli del partit que's presenta per la meva neboda?

ARGAN

No, germà meu, vuy ficarla al convent, ja que s'es oposta a les meves voluntats. Ja veig que per entremitg de tot això hi deu haver alguna amoreta; y he descubert certa entrevista clandestina que no se sab que jo l'hagi descuberta.

BERAL

Y bé, germà meu, encara que hi hagués alguna petita inclinació, seria cap cosa criminal? En que podria ofendreus si no va encaminada més que a un fi tan honest com el del matrimoni?

ARGAN

Siga com siga, germà meu, serà monja, es cosa resolta.

BERAL

Voleu complaure algú, ja ho veig.

ARGAN

Ja us entench. Sempre tornem al mateix punt; se veu que lo que és la meva dòna no la podeu pas soportar.

BERAL

Y vaja sí, germà meu, ja que cal parlar ab el cor a la mà; me refereixo a la vostra dóna;

y igual que la vostra deria per la medicina, no puch sofrir la vostra deria per ella, y el veure que cayeu ab aquesta bona fè en tots els par-ranys que ella us posa.

TONETA

Ah senyor, no parleu de la senyora; és una dòna exemplar; una dòna sense artifici, y que que estima'l senyor, que l'estima molt! No's pot dir lo que l'estima.

ARGAN

Digues que't conti les manyagueries que'm fa.

TONETA

Es cert.

ARGAN

La inquietut que li dona la meva malaltia.

TONETA

No hi ha dubte.

ARGAN

Y la sollicitut y l'abnegació ab que'm tracta.

TONETA

Es veritat. (*A Beral.*) Voleu que us conven-ci y us fassi veure desseguida lo molt que la senyora estima el senyor? (*A Argan.*) Senyor, permeteu que'l fassi romandre espahordit y li llevi son erro.

ARGAN

Com?

TONETA

La senyora està a punt de tornar; poseuvos ben estès en aquesta cadira, y feu veure que sou mort. Ja veureu quin serà'l seu dolor quan li dongui la nova.

ARGAN

Me plau; femho.

TONETA

Sí, però no la deixeu molt temps en la desesperança, perquè's podria morir al darrera vostre.

ARGAN

Déixem fer.

TONETA (*A Beral*)

Amagueuvos en aquest recó.

ESCENA XVII

ARGAN, TONETA

No hi haurà pas algun perill a fer el mort?

TONETA

No, no. Quin perill pot haverhi? No heu de fer més que estendreus. Que m'agradarà confondre el vostre germà! Aquí vé la senyora.

ESCENA XVIII

BELINA, ARGAN (*estès a la cadira*), TONETA

TONETA

(*Jent veure que no repara la presencia de Belina*)

Déu meu! Déu meu! Quina desgracia! Quin accident tan terrible!

BELINA

Què passa, Toneta?

TONETA

Ah senyora!

BELINA

Què hi ha?

TONETA

El vostre marit es mort!

BELINA

El meu marit és mort?

TONETA

Sí, Déu meu! pobre difunt, ja es cadavre.

BELINA

De debó?

TONETA

De debò. Encara ningú sab aquesta desgracia; jo estava aquí tota sola. Finà als meus braços. Aquí'l teniu, tan llarch com és, estès en aquesta cadira.

BELINA

Gracies a Déu! Ja estich lliure d'una càrrega ben feixuga! Que n'ets de ximple, Toneta, d'afligirte d'aquesta manera!

TONETA

Pensava, senyora, que calía plorar.

BELINA

Vés, vés, dòna, no val la pena Quina pèrdua es estada la seva? De què servia en aquest món? Un home molest per tothom, brut, fastigós; sempre ab una lavativa o un medicament al cos; mocantse, tossint, escupint sempre, curt de gambals, aburrit, de mal humor, fatigant sempre tothom y renyant nit y dia criades y criats.

TONETA

Vetaquí una bona oració fúnebre!

BELINA

Toneta, cal que m'ajudis a dur un projecte meu a compliment; si'm serveixes es segura la teva recompensa. Ja que per fortuna ningú sab encara la seva mort, portemlo al llit, y

tinguem aquesta mort amagada fins que jo hagi fet el meu negoci. Hi ha papers, hi ha diner, y jo me n'haig d'apoderar; no es just que hagi passat sense fruyt a vora d'ell els millors anys de la vida. Vina, Toneta; primer de tot prenemli les claus.

ARGAN (*aixecantse bruscament*)

Poch a poch!

BELINA

Ah!

ARGAN

Molt bé, senyora muller meva, es aixís com m'estimeu?

TONETA

Ah, ah! el difunt no es cadavrel

ARGAN (*a Belina qui se'n và*)

Estich content d'haver vist el vostre amor, y d'haver escoltat l'hermós panegírich qu'heu fet de mi. Vetaqui un avís que'm farà més prudent en el pervindre, y mudarà el pòndol d'aquesta casa.

ESCENA XIX

BERAL (*sortint del indret ahont estava amagat*)

ARGAN TONETA

BERAL

Y bé, donchs, germà meu, ja ho veyeu.

TONETA

A fè que may hauríau creguda semblant cosa. Però sento que vé la vostra filla; torneu-vos a posar com estaveu; veyàm de quina manera rebrà la nova de la vostra mort. No estarà de més que ho sabeu; y ja que hi sou posta,

coneixereu quins son els sentiments que hi ha per vos dins la vostra família. (*Beral se torna a amagar, y Argan a posarse a la cadira*).

ESCENA XX

ARGAN, ANGÉLICA y TONETA

TONETA (*fingint no veure a Angèlica*)
Espantosa dissort! Oh cell! Día malanati!

ANGÉLICA

Què tens, Toneta? Perquè plores?

TONETA

Ay laçal! Tinch noves molt tristes per donarvos.

ANGÉLICA

Qué hi ha?

TONETA

Vostre pare es mort.

ANGÉLICA

Mon pare es mort, Toneta?

TONETA

Si! Mireulo, acaba de morir al acte d'un desmay que l'ha près.

ANGÉLICA

Oh, cell! Quín infortunil! Quín crudel pervindre! Mesquina de mil Perdre mon pare, l'única cosa qui me restava al mon; y encare, per augmentar ma desesperança, perdrel en aquest moment, quant el tenia enfurit! Què serà de mi, malanada? y quín conçol trobaré darrera d'una pérdua tan gran?

ESCENA XXI

ARGAN, ANGÉLICA, CLEANT Y TONETA

CLEANT

Què us passa, hermosa Angèlica? y quína dissort ploreu?

ANGÉLICA

Ploro ay de mi! tot lo qu'en ma vida podia perdre de més car y més preuat: ploro la mort de mon pare.

CLEANT

Oh, Deu, quin pas! quin còp més imprevist! Donchs, veyeu! després d'haver compromès vostre oncle a demanarvos per mi, venia a presentarme y a procurar ab el meu respecte y les meves pregaries que el seu cor se disposés a concedirvos a mon daler.

ANGÉLICA

Cleant, no'n parlèm més. Deixèm corre tots els projectes de casament. Després de la pèrdua del meu pare no vull esser més del mon, y el rebutjo per sempre més. Si, pare meu, si havia resistit fins are les vostres voluntats, vull seguir al menys una de les vostres intencions y reparar aixís la pena que us havia donada. (*Agenollantse*) Permeteu, pare meu, que us en dongui paraula y que us abraçi per testimoni de mon dol.

ARGAN (*abraçant Angèlica*)

Ah, filla meva!

ANGÉLICA

Ah!

ARGAN

Vina, no tinguis por; no soch mort. Ets ben

bé la meva mateixa sanch, la meva estimada filla; estich enamorat del teu bon cor.

ESCENA XXII

ARGAN, BERAL, ANGÉLICA. CLEANT Y TONETA

ANGÉLICA

Oh, quina agradable sorpresal Pare meu, ja que per una sort prodigiosa el cel us retorna a la meva amor, dexeu que ab tota humilitat us demani una mercè. Si no sou favorable a la inclinació del meu cor, si'm refuseu Cleant per espòs, al menys us conjuro a que no'm forceu a casarme ab un altre. Es tot lo que desitjo de vos.

CLEANT

Senyor Argan! deixeuvos conmourer per les seves pregaries y les meves, y no us mostreu contrari a les mútues fervors d'una inclinació tan pregona.

BERAL

Quin inconvenient hi podeu trobar?

TONETA

Senyor, sereu insensible a un amor tan gran?

ARGAN

Que's fassi metge, y consenteixo en el casament. (*A Cleant,*) Sí, feuvos metge y us dono la meva filla.

CLEANT

Ab molt gust, senyor. Si d'això depèn'el servos gendre, me faré metge, y fins apotecari si voleu. No es cap gran empresa; altres coses més àrdues faria per atényer la hermosa Angélica.

BERAL

Però, germà meu, se m'acut una idea. Feu-vosen vos de metge. Encare seria més gran la comoditat de tenir, no en la vostra família, sinó en vos mateix tot lo que us manca.

TONETA

Es veritat. Vetaquí l'únich medi de gorirvos tot d'una; no hi ha malaltia tan ardida que s'atreveixi a follejar ab la persona d'un metge.

ARGAN

Penso, germà meu, que us rieu de mi. Jo no estich ja en edat d'estudiar.

BERAL

Com s'entén, estudiar? Ja sou prou sabi; hi ha molts metges que no tenen pas tanta ciencia com vos.

ARGAN

Però cal parlar bé el llatí, y conèixer les malalties, y els remeys que necessiten.

BERAL

Rebent el capell y el vestit de metge apendre tot aixó, y sereu després més destre del que voleu.

ARGAN

Còm? Ja se sab discorre sobre les malalties un cop se té'l vestit?

BERAL

Sí. No hi ha més que enrahonar 'vestit de metge y tot galimaties se torna savi, y tota ximpleria esdevé màxima.

TONETA

Y després, senyor, encara que no més fos la vostra barba, ja és molt; la barba fa més de la meytat d'un metge.

ARGAN

Siga com siga, estich resolt a tot.

BERAL

Voleu que ho arreglem tot seguit?

ARGAN

Cóm, tot seguit?

BERAL

Sí, y a casa vostra.

ARGAN

A casa meva?

BERAL

Sí. Hi ha una Facultat coneguda meva que vindrà tot d'una a ferne la cerimonia en vostre saló. No us costarà una malla.

ARGAN

Però jo què diré? què respondré?

BERAL

Ab dugues paraules us instruiràn, y us donaran per escrit lo que heu de dir. Aneu a posarvos en vestit honorable. Els faig anar a cercar.

ARGAN

Veyam, probemho.

ESCENA XVIII

BERAL, ANGELICA, CLEANT, TONETA

CLEANT

Què voleu dir? Y què vé a esser això d'una Facultat coneguda vostra?

TONETA

Quin és el vostre designi?

BERAL

Que'ns divertim una mica aquesta vetlla. Els comedians féren un petit intermedi de la recepció d'un metge, ab dances, y vuy que gaudim tots plegats el divertiment, y que mon germà hi fassí el primer paper. (1)

ANGÉLICA

Però, oncle meu, m'apar que us burleu una mica massa del meu pare.

BERAL

Però, neboda, això, més que burla serà anarli seguint les seves deries. Tot això és *inter nos*. Nosaltres també podem jugarhi cades-cú un personatge, y oferirnos aixís una comedia els uns als altres. El carnaval autorisa aquestes coses. Anem tot d'una a prepararho tot.

CLEANT (*a Angèlica*)

Hi consentiu?

ANGÉLICA

Sí, ja que mon oncle ens hi mena.

(1) Al Teatre Principal y al Teatre Novetats de Barcelona, al esserhi representada aquesta versió, se clohia el tercer acte ab una dança cerimoniosa de ballarines vestides de doctors. Allá hont no's pugui acceptar aquesta solució, pot clòures l'acte ab les paraules que diu Argan a la Escena XXII (pag. 111): «Sí, feuvos metge, y us dono la meva filla.»

Aquesta traducció fou estrenada al Teatre Principal (Espectacles-Audicions Graner), el 23 d'octubre de 1905, segons aquest repartiment:

<i>Argan.</i>	SR. PUIGGARÍ.
<i>Belina.</i>	SRTA. BOZZO.
<i>Angèlica</i>	» FERRER.
<i>Lluiseta</i>	» FERRÁNDIZ
<i>Beral.</i>	SR. GIMÉNEZ.
<i>Cleant.</i>	» CAPDEVILA (C.)
<i>Senyor Diafoirus</i>	» GALCERÁN.
<i>Senyor Purguè.</i>	» MÁNTUA.
<i>Senyor Olorá.</i>	» BALOT.
<i>Senyor Bonafè.</i>	» MARINELLO.
<i>Toneta.</i>	SRTA. BARÒ (E.)

Direcció escènica: ADRIÀ GUAL

APENDIX

A les edicions populars franceses de les obres de Molière, se dona exclusivament el text de cada comedia, una y simple, sense els divertiments ab que l'autor les agençà per ferne el programa complet de una festa. En aquesta edició, hem seguit un criteri anàlech per evitar noses als professionals y *dilettanti* del teatre a qui va adreçada. Mes, volent aixímateix donar una mostra de la gracia ben italiana dels *intermedis* de Molière, posèm aquí el *Primer intermedi* del *Malalt imaginari* (complertament independent de l'obra, com esdevé sempre en aquesta natura de passatemps) convençuts de que nostres llegidors el seguiràn ab interès. D'altra banda, aquest *Primer intermedi* del *Malalt imaginari*, es desiara judicat pels crítichs el millor de Molière.

J. C.

INTERMEDI

El teatre fa mutació, y representa una ciutat

ESCENA PRIMERA

PUTXINEL-LI, *es vingut entre la fosca per donar una serenada a son amor. De primer es interromput per violins, contra dels quals s'enfuria, y tot seguit per una ronda, composta de musichs y dançaires.*

PUTXINEL-LI (*tot sol*)

Oh amor, amor, amor, amor! Pobre Putxinelli, quin dimoni d'acudit t'has posat a la testa! En què passes l'estona, oh miserable insensat! Un hom deixa anar les cures del negoci, un hom abandona els quefers, un hom ja no menja, un hom ja's pot dir que no beu, un hom pert el sosseh de la nit, y tot això ¿per qui? Per una grandíssima, una grandíssima de-bonde-veres, un dimoni femella que no fà cabal de tu y's riu de totes les paraules que li adrecis. Però en aquestes coses un hom no hi pot reflexionar. Amor, tu ho has volgut, y cal que jo sigui foll com una pila d'altres. No es pas això lo que escau a un home de la meva edat, però ¿què hi farem? El senderi no's té sempre que un vol, y els cervells de la vellura perden l'estrep com els joverçans. Vinch a veure tantmateix si puch endolcir la meva seivstgina ab una serenada. Devegades no hi ha res que faci

tant d'efecte com un enamorat que va a cantar
 les seves angunies al golfo y al pany de la por-
 ta de la seva estimada. (*En havent près el llaut.*)
 Veusaquí quelcom per acompanyar ma veu.
 Oh nit, oh nit volguda, porta les meves quei-
 xes amoroses fins el llit de la inflexible!

Notte e dí v'amo e v'adoro.
 Cerco un si per mio ristoro.
 Ma si voi dite di no,
 Bella ingrata, io moriró.

Fra la speranza
 S'afflige il cuore,
 In lontananza
 Consuma l'hore;
 Si dolce inganno
 Che mi figura
 Breve l'affanno,
 Ah! troppo dura!

Cosí per troppo amar languisco e muoro.

Notte e dí v'amo e v'adoro.
 Cerco un si per mio ristoro.
 Ma si voi dite di no,
 Bella ingrata, io moriró.

Se non dormite,
 Almen pensate
 Alle ferite
 Ch'al cuor mi fate;
 Dehl almen fingite,
 Per mio conforto,
 Se m'uccidete,
 D'haver il torto.

Vostra pietà mi scemerà il martiro.

Notte e dí v'amo e v'adoro.
 Cerco un si per mio ristoro.
 Ma si voi dite di no,
 Bella ingrata, io moriró.

ESCENA II

PUTXINEL-LI; *una VELLA, eixint a la finestra y
responent al Putxinel-li tot fentne verbes*

La VELLA canta

Zerbinetti, ch'ogn'hor con finti sguardi,
Mentite desiri,
Fallaci sospiri,
Accenti bugiardi,
Di fe e vi pregiate
Ah! che non m'ingannate.
Che già so per prova.
Ch'in voi non si trova
Costanza ne fede.

Oh! quanto e pazza colei che vi credel

Quei sguardi languidi
Non m'innamorano,
Quei sospir fervido
Piu non m'infiammano,
Ve'l giuro a fe.
Zerbino misero
Del vostro piangere
Il mio cor libero
Vuol sempre ridere;
Credete a me:
Che già so per prova.
Ch'in voi non si trova
Costanza ne fede.

Oh! quanto e pazza colei che vi credel

ESCENA III

PUTOINEL-LI. — *Violins darrera'l teatre. — Els
violins comencen un aire*

PUTXINEL LI

Quina armonía impertinent ve aquí a inter-
rompre la meva veu?

ELS VIOLINS *continuen jugant*

PUTXINEL-LI

Quietut! calleu, violins! Deixeume playner còmodament de les crudeltats de la meva inexorable.

ELS VIOLINS *hi tornen.*

PUTXINEL-LI

Calleu, vos dich; so jo qui vull cantar.

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Quietut!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Hont s'es vist!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL LI

Aaaay!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Que esteu de vèrbes?

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL LI

Quin escàndol?

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Que'l diable s'us endugui!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Estich més encès que un mistol

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

No callareu may de la vida? Ah! alabat siga Déu!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Ja hi tornem?

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Violins del infern!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Quina musica tant malastruga!

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

(cantant per mofarse dels violins)

Tra la la la la la.

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI *(mateix joch)*

Tra la la la la la.

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Tra la la la la la.

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Tra la la la la la.

ELS VIOLINS *sonen.*

PUTXINEL-LI

Tra la la la la la.

PUTXINEL-LI

En bona refè, que la cosa'm diverteix. Continueu, senyors violins; me feu un gran plaher. (*No sentint res més.*) Veyam, continueu, feume aquesta mercè.

ESCENA IV

PUTXINEL-LI (*sol*)

Veusaquí la manera de ferlos callar; la musica està avesada a fer lo que un hom no vol. Vaja, are cal que jo m'hi posi. Abans de cantar, convé que preluziem una mica, y jugui alguna peça, per agafar el tò ab més segurança. (*Pren el seu llaut y fa veure que'l juga, imitant ab els llavis y la llengua el sò d'aquest instrument*) Plam, plam, plam, plim, plim, plim. Vetaquí un temps ben desagradable per posar un llaut al acort. Plim, plim, plim. Plim, tam, plam. Plim, plam. Les cordes no tiven en un temps aixís. Plim, plim. Déixem posar el llaut contra la porta.

ESCENA V

PUTXINEL-LI Y ARQUERS

(*qui atravessen la via, corrent vers el soroll que senten.*)

Un ARQUER (*cantant*)

Qui hi ha ací? Qui hi ha ací?

PUTXINEL-LI (*en veu baixa*)

Qui diable compareix? Es que s'ha posat de moda entrahonar ab musiques?

ARQUER

Quí hi ha ací? Quí hi ha ací? Quí hi ha ací?

PUTXINEL-LI (*espantat*)

Jo, jo, jo.

ARQUER

Quí hi ha ací? Quí hi ha ací? Demano.

PUTXINEL-LI

Us dich que jo, que jo.

ARQUER

Y tu, quí ets, y tu, quí ets?

PUTXINEL-LI

Jo, jo, jo, jo, jo, jo.

ARQUER

Digues ton nom, ton nom; l'obediencia t'aboni.

PUTXINEL-LI

(*fenyent una gran ardidesa*)

El men nom es: Vés al dimoni.

ARQUER

PRIMERA ENTRADA DE BALLET

(*Entra tota la ronda cercant Putxinell dins la foscor.*)

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Quí hi ha ací?

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Quí seran tots aqueixos bergants?

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL LI

Eh?

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Veni, mos criats y acompanyants.

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Mort de mort!

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Sanch de sanch! }

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Us ajaço en el camp!

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Xampanya, Puyteví, Picart, Basch y Bretó!

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*

PUTXINEL-LI

Desseguida, el mosquet, minyó!

VIOLINS y DANÇAYRES *juguen.*PUTXINELLI (*fent veure que etjega un cop de pistola*)Pam! (*cauhen tots y fugen*)

ESCENA VI

PUTXINEL-LI, (*sol*)

Ha, ha, ha, ha! quina por els he fet! Quina colla de ximplers, tenir por de mi, jo que'n tinch dels altres! En bona refè que en aquest

mon al capdevall tot rau en tenir un xich de traça. Si jo no hagués fet el gran senyor y el valent, m'atrapaveu sense remey. Ha, ha, ha!
(Els arquers tornen a atança-se, y, havent sentit lo que deya, l'agafen pel coll).

ESCENA VII

PUTXINEL-LI, ARQUERS, Y CANTANTS
(els Arquers agafen Putxinell-li)

Ja'l tenim! Camarades, veniu a aqueix cantó.
 Porteu un llum, es necessari!

(Vé tota la ronda ab llanternes)

ESCENA VIII

PUTXINEL-LI, ARQUERS, CANTANTS Y DANÇAIRES

ARQUERS

Sou vos, oh bergant, oh traidó!
 Estafa, lladre, vil, descarat, temerari,
 Insolent, torsimany, belitre, malfactó!
 Gosàreu fernes pô!

PUTXINEL-LI

Es qu'estava embriagat.

ARQUERS

No cerqueu altra sortida;
 sereu ben alligonat,
 A la presó desseguida.

PUTXINEL-LI

Senyors, no só cap lladre.

ARQUERS

A la presó.

PUTXINEL LI

Soch un burgès de la ciutat.

ARQUERS

A la presó.

PUTXINEL-LI

Què hi fet?

ARQUERS

A la presó, a la presó desseguida.

PUTXINEL-LI

Senyors, deixeu-me anar.

ARQUERS

No.

PUTXINEL-LI

Feume aquesta mercè!

ARQUERS

No.

PUTXINEL-LI

No sigueu aixís!

ARQUERS

No.

PUTXINEL-LI

Per favor!

ARQUERS

No, no.

PUTXINEL-LI

Senyors!

ARQUERS

No, no, no.

PUTXINEL LI

Si us plau.

ARQUERS

No, no.

PUTXINEL LI

Per caritat.

ARQUERS

No, no.

PUTXINEL LI

En nom del cell!

ARQUERS

No, no.

PUTXINEL LI

Misericordia!

ARQUERS

No cerqueu altra sortida;
sereu ben alligonat.
A la presó desseguida.

PUTXINEL LI

Y bé, senyors, no hi ha res que sigui capaç
d'enternir les vostres ànimes?

ARQUERS

Nostra ànima aviat es conmoguda;
som gent més piadosa del que us podeu pensar.
Doneunos sis pistoles no més per la beguda
y us deixarèm anar.

PUTXINEL LI

Ay! senyors, us asseguro que no porto ni
una malla.

ARQUERS

Si pistoles no teniu,
aleshores esculliu:
o be trenta plantofades
o be dotze bastonades.

PUTXINEL LI

Si no hi ha més remey, y ha de ésser tant sí
com no, esculleixo les plantofades.

ARQUERS

Estigueu tots a punt;
 conteu els cops, y amunt.

SEGONA ENTRADA DE BALLE

(Els arquers dançayres li donen plantofades cadenciosament).

PUTXINEL LI, *(mentres li donen plantofades)*

Una y dugues, tres y quatre, cinch y sis, set y vuyt, nou y deu, onze y dotze, y tretze y catorze y quinze.

ARQUERS

Ja veyèm qu'us en passeu.
 Està bé; recomenceu.

PUTXINEL-LI

Ah, senyors! la meva testa ja no pot més; està més blana que una poma escalivada. Més m'estimo les bastonades que no pas tornar a començar.

ARQUERS

Siga; ja que el bastó vos apar més plahent, us donarèm contentament.

TERCERA ENTRADA DE BALLE

(Els arquers dançayres li donen bastonades cadenciosament).

PUTXINEL-LI *(contant les bastonades)*

Una, dugues, tres, quatre, cinch, sis. Ay, ay, ay, no puch resistir més! Teniu, senyors, aquí hi ha sis pistoles per vosaltres.

ARQUERS

Quin home honrat! Quin esperit més braul
 Oh, senyor Putxinel-li, adeussiau.

PUTXINEL-LI

Senyors, molt santa nit

ARQUERS

Oh, senyor Putxinel li, adeussiau.

PUTXINEL-LI

Servidor vostre.

ARQUERS

Oh, senyor Putxinel-li, adeussiau.

PUTXINEL-LI

Só vostre humil servent.

ARQUERS

Oh, senyor Putxinel-li, adeussiau.

PUTXINEL-LI

A reveure.

QUARTA ENTRADA DE BALLET

(Dancen tots, joyosos del diner que reberen).

OBRES DEL TRADUCTOR

L'Idili dels Nyanyos.	0'75 ptes.
Deu rondalles de Jesús Infant.. . . .	0'50 »
Llibre dels Poetes.,	3 »
Primer llibre de sonets (1).	5 »
Els fruits saborosos	1 »
Segon llibre de sonets.. . . .	4 »

EN PREMPSA

Llegendari.

Histories pel thè.

(1) Ne resten alguns exemplars, de venda exclusivament casa G. Gili, editor, Universitat, 45.

BIBLIOTECA "DE TOTS COLORS"

Pessetes

<i>La llàntia del odi</i> , tragedia en quatre actes, per Gabriele d'Annunzio.	2
<i>La fortuna boja</i> , comedia en quatre actes, per Joseph Morató.	2
<i>Papà ministre</i> , drama en tres actes, per Gerolamo Rovetta.	2
<i>¡Por!</i> comedia en un acte, per Felix Duquesnel. (agotada).	50
<i>Els mestres contistes</i> . Volum primer.	1
<i>La campana submergida</i> , rondalla escènica en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>Les ales de cera</i> , comedia en dos actes, per Manel Folch y Torres.	1 50
<i>Cor delator</i> , monòlech, per Edgar Poe.	25
<i>L'assumpció de Hannele Mattern</i> , drama d'ensomni en dos actes, per Gerhart Hauptmann.	1 50
<i>Els pobres menestrals</i> , obra en tres actes, per Adrià Gual.	2
<i>Els mestres contistes</i> , Volum segón.	1
<i>Els picarols</i> , rondalla de l'Alsacia en tres actes, per Erckmann-Chatrian.	2
<i>Juventut de Príncep</i> , comedia en cinch actes, per Wilhelm Meyer Forster.	2
<i>Gent d'ara</i> , comedia en dos actes, per Eduard Coca y Vallmajor.	1 50
<i>Un cop de vent</i> , pas de comedia per Joseph Morató.	50
<i>Cavalleria Rusticana</i> , Escenes sicilianes, per G. Verga.	75
<i>Rosa Bernd</i> , drama en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>L'honor</i> , topo en un acte, per Apeles Mestres.	50

<i>Els mestres contistes</i> . Volum tercer . . .	1
<i>La familia Rocamora</i> , drama en quatre jornades, per Pompeu Crehuet. . .	2
<i>Un joch de cartes o Memorialistes ab lletra menuda</i> , sainet en un acte, per Manel Folch y Torres.	75
<i>El pobre Enrich</i> , llegenda germànica en cinch actes, per Gerhart Hauptmann.	2
<i>La morta</i> , quadro dramàtich, per Pompeu Crehuet.	1
<i>L'enrenou del poble</i> , quadro de costums en un acte, per Felip Palma. . . .	75
<i>El comensar de les coses</i> , comedia en quatre actes, per Joseph Morató . .	2
<i>Llibre del actor</i> , per J. Ferràn Torras.	1
<i>Flames en l'ombra</i> , drama en tres actes, per A. Butti.	2
<i>Les precioses ridícules</i> , comedia en un acte, per Molière.	1
<i>Drama d'humils</i> , un acte, per J. Puig y Ferrer.	1
<i>Nit de neu</i> , drama en un acte, per Robert Bracco.	1
<i>Pèl de Panotxa</i> , obra en un acte, per Jules Renard	1
<i>L'Agricultor de Xicago</i> , comedia en dos actes, per Gabriel Timmory . .	1 50
<i>Gaziel</i> , poema lírich-dramàtich en un acte, per Apeles Mestres.	1
<i>Les angunies del repòs</i> , comedia en tres actes, per Joseph Morató. . .	2
<i>Edip Rey</i> , tragedia de Sòfocles. . . .	2
<i>El malalt imaginari</i> , comedia en tres actes, de Molière.	2

Preu, 2 ptes.